

● **ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΠΑ**
— ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ & ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ —

Νομική 2030

Στο ύψος των αναγκών και των ονείρων μας

POLICY PAPER · 10 ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ

◆ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ◆

01 Φοιτητικοί Όμιλοι	06 Υποδομές & Περιβάλλον Χώρος
02 Ακαδημαϊκά Ζητήματα & Πρόγραμμα Σπουδών	07 Θεσμική Συγκρότηση Συλλόγου
03 Προσωπικό	08 Θωράκιση Επαγγελματικού Μέλλοντος
04 Φοιτητική Μέριμνα	09 Ιδιωτικά Πανεπιστήμια & Διαγραφές
05 Βάσεις Δεδομένων & Ψηφιακή Πρόσβαση	10 Κράτος Δικαίου

ΜΑΪΟΣ 2026

Επιμέλεια έκδοσης: Κρίτων Θεοδωρόπουλος · Ανδρέας Χριστόπουλος

◆ ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ◆

Νομική 2030

Το παρόν Policy Paper αποτελεί το συνολικό θεσμικό αποτύπωμα της πρωτοβουλίας «Νομική ΕΚΠΑ 2030», ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τη Νομική Σχολή του αύριο, διαμορφωμένο μέσα από 10 focus groups, 10 θεματικές και δημόσια διαβούλευση.

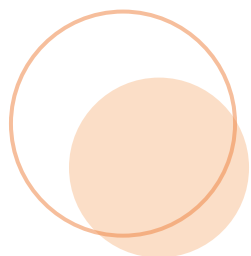
Εκκινούμε από μια απλή παραδοχή: η Νομική Σχολή Αθηνών αξίζει να λειτουργεί στο ύψος της ακαδημαϊκής της παράδοσης και των αναγκών των φοιτητών της. Αυτό δεν είναι ευχή, είναι συγκεκριμένη, τεκμηριωμένη και υλοποιήσιμη δέσμευση.

Κάθε θεματική αυτού του εγγράφου αντιπροσωπεύει μήνες εργασίας, συζητήσεων με φοιτητές και καθηγητές, θεσμικές συναντήσεις με Πρυτανεία, Κοσμητεία, Δήμο Αθηναίων, ΔΣΑ και Υπουργείο Παιδείας. Δεν είναι απλές διακηρύξεις, είναι προτάσεις με ρίζες στην πραγματικότητα.

Στόχος έως το 2030: υλοποίηση ενός συνεκτικού πλαισίου μεταρρυθμίσεων που θα μετασηματίσει τη Νομική μας σε σύγχρονο, βιώσιμο και ανθρώπινο πανεπιστήμιο.

*πολλές ευχαριστίες στον **Γιάννη Καρβέλα**,
για τη σπουδαία συμβολή του στο ψηφιακό έργο των ΑνεΦ,
τις ιδέες και την έμπνευσή του, που συμπλέουν απόλυτα
με τους στόχους και το όραμα αυτής της πρωτοβουλίας*

*“...Ανδρέα μου, πρέπει να δώσουμε ένα ευρύτερο όραμα,
πρέπει να μιλήσουμε ευρύτερα”*

Νομική 2030

Στο ύψος των αναγκών και των ονείρων μας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Πρόλογος Ανδρέας Χριστόπουλος · Κρίτων Θεοδωρόπουλος	4
01	Φοιτητικοί Όμιλοι Μελίνα Συρίγου · Μυρσίνη Σκαλιστήρη	8
02	Ακαδημαϊκά Ζητήματα & Πρόγραμμα Σπουδών Αναστάσιος Κονίδας · Δήμητρα Κολλάρου · Μελίνα Ανδρουλιδάκη	10
03	Προσωπικό Γιώργος Χατζηκυριάκου · Εφροσύνη Μπουρνούς · Κώστας Συντέτας	17
04	Φοιτητική Μέριμνα Θεοφάνης Χατζησταυριανός · Βασίλης Καλέτσιος · Κρίτων Θεοδωρόπουλος · Νίκος Ασίκης	20
05	Βάσεις Δεδομένων & Ψηφιακή Πρόσβαση Θεοφάνης Χατζησταυριανός · Βασίλης Καλέτσιος · Κρίτων Θεοδωρόπουλος · Νίκος Ασίκης	23
06	Υποδομές & Περιβάλλον Χώρος Έλενα Ποδαρά · Γιώργος Αντωνιάδης · Ηρακλής Ρίζος	24
07	Θεσμική Συγκρότηση Συλλόγου Τζάνος Ντεμριτζής · Πλάτων Θωμαδάκης	28
08	Θωράκιση Επαγγελματικού Μέλλοντος Ανδρέας Χριστόπουλος · Φαίδρα Καμπάνη · Βασίλης Αποστόλου	30
09	Ιδιωτικά Πανεπιστήμια & Διαγραφές Κωσταντίνος Μανωλάς	33
10	Κράτος Δικαίου Γιώργος Μαρκογιαννόπουλος	36
	Επίλογος Ιωάννα Μπαρμπούτη	37

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Ανδρέας Χριστόπουλος · Κρίτων Θεοδωρόπουλος

Πώς γεννιέται μια ιδέα; Πώς ξεκινά μια πρωτοβουλία; Πώς φέρνεις την αλλαγή;

Πώς βελτιώνεις τον κοινωνικό σου χώρο, την καθημερινότητά σου, τη ζωή σου;

Πώς σπας τη δύναμη της αδράνειας που διακατέχει την εποχή μας; Πώς μετατρέπεις την ατομικότητα σε συλλογικότητα και πώς τελικά διαμορφώνεις τον δικό σου πολιτικό χαρακτήρα;

Αυτά είναι τα βασικά ερωτήματα που προβληματίζαν όλους μπαίνοντας στο Πανεπιστήμιο, πολύ προτού σχηματιστούν οι ΑνεΦ. Η σχολή βρισκόταν σε πλήρη στασιμότητα, οι κομματικές παρατάξεις «κυβερνούσαν» επί 42 χρόνια, χωρίς να πετυχαίνουν -αλλά συχνά ούτε και να προσπαθούν πραγματικά- να βελτιώσουν την καθημερινότητα του φοιτητή, να δώσουν ζωή στη σχολή και τον κοινωνικό της χώρο. Βέβαια, όταν είσαι δέσμιος μιας κομματικής γραμμής, ενός κομματικού μηχανισμού που σου υπόσχεται πολλά, πρώτο σου μέλημα είναι να τον διαιωνίσεις, με την ελπίδα ότι θα πραγματοποιθούν κάποιες από αυτές τις υποσχέσεις, ακόμη και εις βάρος της βελτίωσης της φοιτητικής κοινότητας. Πράγματι, μπορεί η πραγματικότητα της απάθειας, το αίσθημα ότι η φωνή σου χάνεται μέσα στο χάος, ότι δεν μπορείς να αλλάξεις τίποτα και η απελπισία που συνεπάγονται αυτά ως προς την καθημερινότητα που ίσχυε στη Νομική και ισχύει στην κοινωνία να ελαφρύνουν το βάρος του κομματικού παρωπιδισμού, με την ελπίδα ότι θα εξασφαλιστεί εσύ και ο στενός παραταξιακός κύκλος σου.

Το αποτέλεσμα, όμως, όπως και φάνηκε, είναι ένα και το αυτό: Το όραμα του καθενός περιορίζεται στον εαυτό του, η μονάδα παραμένει μονάδα και, στην καλύτερη των περιπτώσεων, αθροίζεται με άλλες μονάδες που λειτουργούν για την αυτοεξυπηρέτησή τους. Εντός αυτού του συστήματος, θυσιάζεται η εγγενής, έμφυτη προσδοκία της μονάδας να γίνει ομάδα, οργανικό σύνολο, κοινότητα, κοινωνία. Ο φαύλος κύκλος της αδράνειας και της απελπισίας παραμένει, ώστε τελικά χάνεται η έννοια της φοιτητικής πολιτικής δράσης. Η δημιουργικότητα και η πρόοδος εκλείπουν, εφόσον τη θέση τους σφετερίζονται παρωχημένες πρακτικές και ιδέες, που προωθούν στείρα παραταξιακά και κομματικά συμφέροντα. Και έτσι, η άμετρη κομματικοποίηση, ο κομματικός αλλά και ιδεολογικός εγκλωβισμός γίνονται ο καλύτερος σύμμαχος της αποπολιτικοποίησης και της αποκοινωνικοποίησης.

Μέσα στο κλίμα αυτό οι Ανεξάρτητοι Φοιτητές δεν είναι απλώς μια ακόμη παράταξη. Δεν είναι ένα απλό άθροισμα μονάδων, ένα άθροισμα ποσοτικό. Είναι ένα ποιοτικό σύνολο, μια σύμπραξη φοιτητών που εμπιστεύθηκαν ο ένας τον άλλον και αντιστάθηκαν με θάρρος στην πανίσχυρη σήμερα απάθεια. Γιατί αντιλήφθηκαν ότι η δυναμική τους, όταν συνεργάζονται για τη διεκδίκηση ενός κοινού στόχου, είναι πρόσφορη και ικανή να ορθωθεί απέναντι στα παραταξιακά κακέκτυπα, να συγκρουστεί μετωπικά με αυτά, να «σπάσει» την αδράνεια και να υλοποιήσει τα συλλογικά της οράματα για μια καλύτερη Νομική. ●

Οι ΑνεΦ ήταν, εν τέλει, μια ανάγκη που μετουσιώθηκε σε πράξη. Και η πράξη αυτή, μέσα από το σπουδαίο έργο, τις δράσεις και τις θέσεις που σχηματίστηκαν στην πορεία για μια καλύτερη Νομική, πλαισιώνεται σιγά-σιγά σε μια πολιτική στάση εντός του δημοσίου Πανεπιστημίου, σε ένα όραμα ορμητικό και ελπιδοφόρο. Ένα όραμα που εμπνέεται από τους ίδιους τους φοιτητές, νέους νομικούς που δε φοβούνται να πατήσουν γερά στα πόδια τους, να υπερασπιστούν την αξία τους και, μέσω αυτής, να εκπληρώσουν τα όνειρά τους, χωρίς το κομματικό δεκανίκι. Και ο συλλογικός αυτός τόμος αποτυπώνει και αποδεικνύει αυτήν ακριβώς την εξέλιξη.

Όσοι εισήχθησαν στη σχολή πριν σχηματιστούν οι ΑνεΦ συνειδητοποίησαν πως είχαν μοχθήσει σκληρά για να σπουδάσουν σε μια σχολή που διέψευδε τις αρχικές τους προσδοκίες. Οι υποδομές ήταν ελλιπείς, το ωράριο της βιβλιοθήκης περιορισμένο, χώρος κοινωνικοποίησης ανύπαρκτος. Οι απαραίτητοι για τις σπουδές μας κώδικες αγοράζονταν, ενώ σημειώσεις δίνονταν με αντάλλαγμα την ψήφο. Συνέργειες δεν υπήρχαν, τόσες πολλές όσες χρειαζόταν. Και ως επιστέγασμα όλων αυτών, από την πρώτη κιόλας ημέρα, πλησίαζαν οι διάφοροι παραταξιακοί εκείνης της εποχής, με σκοπό να σε προσηλυτίσουν και να σε μυήσουν στη συντήρηση του προβληματικού αυτού συστήματος. Μήπως λοιπόν όλοι τους είναι, κατά κυριολεξία, συντηρητικοί;

Κομματικές και ιδεολογικές αγκυλώσεις ευνοούσαν την πόλωση και ταυτόχρονα τη στασιμότητα. Η ουσία, μαζί με τον φοιτητή, χάνονταν κάπου στην αρχή της πορείας, ώστε επικρατούσε, παραδόξως, η απολιτικοποίηση, εφόσον δεν έμενε χώρος για συζήτηση και πρόοδο με σαφείς στόχους.

Η ιδέα γεννήθηκε έτσι μέσα από την ανάγκη. Συζητούσαν τότε ο Ανδρέας, ο Δημήτρης, ο Ηρακλής, ο Αντώνης και ο Θεοφάνης, στα πίσω έδρανα, πως κάτι έπρεπε να γίνει. Ήταν ακόμα το 2022. Η ιδέα ωρίμαζε. Ωρίμαζε στην ταράτσα της Μαυρομιχάλη, μεταξύ σοβαρού και αστείου, μεταξύ μπύρας και ποτού. Ωρίμαζε στο μπαλκόνι στο Χαλάνδρι, τον Ιούλιο του 2023. Ωρίμαζε σε εξόδους πρωινές, μεσημεριανές, βραδινές, μεταμεσονύκτιες, με ετερόκλητα κοινά, και είχε παρθεί η απόφαση κάπως αόριστα ότι θα γίνει πράξη το δεύτερο εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους 2023–2024.

Η κατάσταση τότε με τις κινητοποιήσεις και τις καταλήψεις στα πανεπιστήμια έφερε αυτήν την ανάγκη στο προσκήνιο εμφατικά, καθώς κόσμος που κατέβαινε στις γενικές συνελεύσεις για να συζητήσει πραγματικά και ουσιαστικά, κατέληγε να φιμώνεται, να τσακώνεται, μερικές φορές να υπάρχουν βιαιοπραγίες. Αφενός η ΔΑΠ δεν μπορούσε να υπερασπιστεί τη σχολή στην οποία υποτίθεται ότι "κυβερνούσε" για 42 χρόνια. Αφετέρου δυνάμεις της αριστεράς κατέληγαν να διαφωνούν -το ελάχιστο- μεταξύ τους. Είδαμε ότι μπορούσαμε να κάτσουμε στην άκρη ή να αναλάβουμε δράση. Επιλέξαμε το δεύτερο.

Η ιδέα είχε ωριμάσει, τώρα έμενε η πράξη. Είπαμε να τη χρωματίσουμε πορτοκαλί — δεν υπήρχε κάπου αλλού σαν χρώμα και έφερνε έναν φρέσκο αέρα. Το καράβι εμπνεόταν από τον Θεοτοκά, που είχε οραματιστεί έναν σύλλογο φοιτητών Νομικής -τους Αργοναύτες- θέλοντας κι αυτός να φέρει νέο αέρα στη παραγμένη δεκαετία του '30. Άρα είχαμε το χρώμα, το καράβι και τέλος το όνομα: Ανεξάρτητοι Φοιτητές.

Οι θέσεις πήγαζαν από την καθημερινότητά μας, αλλά διευρύνονταν και διευρύνονται πάντοτε, οραματιζόμενοι κάτι μεγαλύτερο. Μιλούσαμε για κοινωνικούς χώρους της σχολής, για λέσχη, για επέκταση των ωρών της βιβλιοθήκης, για περισσότερα μαθήματα, για αύξηση χρηματοδότησης στο δημόσιο Πανεπιστήμιο. Ξεκινήσαμε μια παράταξη φοιτητών ετερόκλητων εκ πρώτης όψεως ιδεολογικά, που συγκλίνουν, όμως, σε έναν κοινό παρανομαστή: ένα καλύτερο δημόσιο Πανεπιστήμιο — μια Νομική στο

ύψος των αναγκών και των ονείρων μας. Όχι όπως την ονειρευόμαστε στον ύπνο μας, αλλά όπως θέλουμε να τη δούμε όσο ήδη σπουδάζουμε σε αυτήν. Και πόσο επίκαιρο είναι αυτό σήμερα, με ιδιωτικά Πανεπιστήμια (;) να ανοίγουν λίγα τετράγωνα μακριά μας;

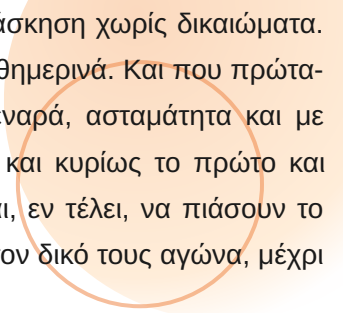
Ίσως η διακήρυξη τότε να ήταν μεγαλόπνοη, τα πανιά στο καράβι μας στάθηκαν ωστόσο γερά. Η πορεία που έχουμε διανύσει δείχνει ότι όταν πιστεύεις στην αλλαγή για ένα καλύτερο μέλλον και συμπράττεις με άλλους κοινά εμπνευσμένους για να το διεκδικήσεις τίποτα δεν είναι ανέφικτο. Αρκεί να είσαι αρκετά γενναίος για να λάβεις πρωτοβουλία, και εκεί ακριβώς φαίνεται η αξία της ποιοτικής συνεργασίας, της ομάδας έναντι της μονάδας. Η νίκη του 2024, και η εκκωφαντική νίκη του 2025, ήρθαν να αποδείξουν ακριβώς αυτό.

Το αποτέλεσμα αυτών των δύο μόλις χρόνων; Η σχολή ποτέ δεν ήταν τόσο μαζική, — τόσο κόσμος στη βιβλιοθήκη, στη λέσχη που βρίσκεται πια δίπλα στη σχολή μας, στο κυλικείο, στο προαύλιο — μάλλον σφύζει από ζωή. Νέοι νομικοί ανταλλάσσουν και εμπλουτίζουν τις απόψεις τους για επίκαιρα ζητήματα που μας απασχολούν όλους, τόσο στο πλαίσιο των σπουδών αλλά και ευρύτερα στον κοινωνικό και πολιτικό χώρο. Συζητούν, τοποθετούνται, κάνουν παρατηρήσεις για τους καθημερινούς τους προβληματισμούς. Και εμείς τα φέρνουμε όλα αυτά στο προσκήνιο, εντός και εκτός της σχολής, όχι μόνο με διακηρύξεις, αλλά και με χειροπιαστά αποτελέσματα — πολλά από τα οποία περιέχονται στον τόμο μπροστά σας.

Έτσι, με τρόπο ποιοτικό, συμπεριληπτικό και εν γένει δημοκρατικό, έχοντας πάντα γνώμονα το συμφέρον του φοιτητή και του δημοσίου Πανεπιστημίου πλάθουμε τη δική μας ιδιοσυγκρασία. Εξ ου και το προσωνύμιο "Ανεξάρτητοι", που δε σημαίνει μόνο μη υλική ή ιεραρχική εξάρτηση από κάποιον κομματικό φορέα. Σημαίνει πρωτίστως υπαρξιακή, πολιτική ανεξαρτησία, γιατί ακριβώς η πολιτική στάση και αντίληψη των ΑνεΦ δεν εξαρτάται από κανέναν κομματικό ή άλλο παράγοντα, παρά μόνο από το συλλογικό όραμα των νομικών σπουδαστών που την απαρτίζουν και τη στηρίζουν, κατευθυνόμενο και συνεχώς εξελισσόμενο από τις ανησυχίες και τις ανάγκες αυτών για ένα καλύτερο μέλλον για όλους τους φοιτητές της Νομικής. Πρώτα, λοιπόν, φέρνεις τον κόσμο κοντά, τον κάνεις κοινότητα, κοινωνία, ακολουθεί η πράξη, τίθενται οι στόχοι και με βάση αυτούς και τις αρχές που μας ενώνουν, όλη αυτή η αλληλεπίδραση μετουσιώνεται σταδιακά και εν τέλει σε μια αυθεντική ταυτότητα που πηγάζει και αναβλύζει εκ των έσω, όχι έξωθεν. Εξάλλου, όταν εξαρχής απουσιάζει η κοινωνία και ο διάλογος δεν μπορείς να μιλάς για δημοκρατία και αυθεντική πολιτικοποίηση.

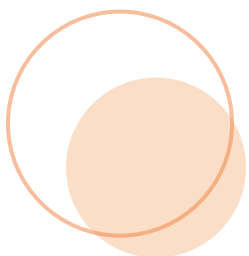
Πώς λοιπόν οι ΑνεΦ είναι "απολιτικά", όταν αγωνίζονται περισσότερο από κάθε άλλον για να είναι αυτό δυνατόν, αρχικά για να γίνει ο διάλογος καθημερινή δυνατότητα, και στη συνέχεια για να παραμένει αυτό ανοιχτός, χωρίς να προκαθορίζονται και να ετεροπροσδιορίζονται οι απαντήσεις; Όταν λαμβάνουν σαφή θέση για κρίσιμα ζητήματα (π.χ. διαγραφές, ιδιωτικά πανεπιστήμια) εντός της σχολής αλλά και εκτός αυτής, δημόσια, ακόμη και στο Κοινοβούλιο; Όταν ζητούν θεσμική κατοχύρωση του συλλόγου με τη θέσπιση καταστατικού; Όταν τόσοι φοιτητές ενεργοποιούνται πολιτικά και έρχονται να τους στηρίξουν από τις καθημερινές συζητήσεις και δράσεις ως και την κάλπη, πατάσσοντας την αποχή που απειλεί τις δημοκρατικές διαδικασίες; Όταν αυτοί οι ίδιοι συνδιαμορφώνουν το όραμα που μας κατευθύνει με τρόπο όντως προοδευτικό;

Και ο παρών τόμος, το "Νομική 2030", αποτελεί ακριβώς την πεμπτούσια αυτής της φοιτητικής πολιτικής δράσης. Είναι ένα ολιστικό όραμα που δεν μιλάει μόνο για τα επιμέρους, ούτε περιορίζεται στην προσπάθεια μέχρι το πτυχίο, αλλά πάει ακόμη παραπέρα. Ενώνει τις γραμμές στον χάρτη και δείχνει τον δρόμο προς κάτι εφικτό, ρεαλιστικό και πρωτίστως αναγκαίο σε βάθος τετραετίας. Μεταξύ των 10 διακριτών θεματικών του,

αφορά το επαγγελματικό μέλλον — γιατί δεν πρέπει να συμβιβαστούμε με 650€ άσκηση χωρίς δικαιώματα. Αφορά το κράτος δικαίου, τη δικαιοσύνη και τα δικαιώματά μας που πλήττονται καθημερινά. Και που πρώτα-πρώτα εμείς, ως νομικοί, οφείλουμε να περιφρουρούμε και να διεκδικούμε σθεναρά, ασταμάτητα και με ένταση, ταυτόχρονα όμως νηφάλια, τεκμηριωμένα, δημοκρατικά. Αφορά βέβαια και κυρίως το πρώτο και δεύτερο έτος, που πρέπει να δουν την υλοποίησή του όσο ακόμα φοιτούν — και, εν τέλει, να πιάσουν το νήμα και να το φτάσουν ακόμη πιο μακριά, να πάρουν τη σκυτάλη και να τρέξουν τον δικό τους αγώνα, μέχρι να έρθει η σειρά των επόμενων.

Αυτό που κρατάμε είναι πως η μεγαλύτερη νίκη των ΑνεΦ είναι ότι ενεργοποίησε τη σχολή. Γιατί, άλλωστε, κάθε δράση μας απευθύνεται στον φοιτητή και το δημόσιο Πανεπιστήμιο, και η στήριξη των ίδιων φοιτητών είναι που κινητοποιεί και νοηματοδοτεί αυτήν την πολιτική πρωτοβουλία. Γι' αυτό και το «Νομική 2030» θα υλοποιηθεί. Και θα είμαστε εδώ να το εγγυηθούμε. Για μια σχολή στο ύψος των αναγκών και των ονείρων όλων των φοιτητών.

ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΙ ΟΜΙΛΟΙ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Μελίνα Συρίγου · Μυρσίνη Σκαλιστήρη

• Θεσμικό Πλαίσιο & Αναγκαιότητα

Για τη «Νομική του 2030», ένα από τα πιο ουσιαστικά στοιχεία που αξίζει να αναδειχθούν είναι ο ρόλος των φοιτητικών ομίλων. Οι φοιτητικοί όμιλοι, ρητορικής, αθλητικοί, ακαδημαϊκοί, πολιτιστικοί, δεν αποτελούν απλώς εξωπανεπιστημιακή απασχόληση, αλλά έναν βασικό πυρήνα της πανεπιστημιακής ζωής.

Μέσα από τη συμμετοχή σε αυτούς, ο φοιτητής καλλιεργεί δεξιότητες που δεν αναπτύσσονται επαρκώς στο πλαίσιο της τυπικής διδασκαλίας: την κριτική σκέψη, τη συνεργασία, την οργάνωση και τη δημόσια έκφραση. Ιδιαίτερα σε ομίλους ρητορικής, ενισχύεται η ικανότητα επιχειρηματολογίας και διαλόγου, στοιχεία απαραίτητα για τη μελλοντική επαγγελματική σταδιοδρομία ενός νομικού.

Παράλληλα, οι όμιλοι λειτουργούν ως χώροι κοινωνικοποίησης και ένταξης. Δημιουργούν κοινότητες μέσα στη σχολή, ενισχύουν το αίσθημα του «ανήκειν» και συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας πιο ζωντανής και συμμετοχικής πανεπιστημιακής εμπειρίας.

Από την άλλη, οι ομάδες εικονικών δικών που βραβεύονται διεθνώς σε διαγωνισμούς αξίζουν δικούς τους χώρους στη σχολή και ουσιαστική στήριξη, αναγνώριση του έργου τους ως πρεσβευτών της Νομικής ΕΚΠΑ στο εξωτερικό.

Επενδύοντας στους φοιτητικούς ομίλους, το πανεπιστήμιο επενδύει ουσιαστικά στους ίδιους τους φοιτητές του, στην προσωπική τους ανάπτυξη, στην ακαδημαϊκή τους πρόοδο και στη διαμόρφωση πολυεπίπεδων δεξιοτήτων στους φοιτητές και τις φοιτήτριες, διαμορφώνοντας ενεργές κοινότητες δημιουργικότητας στη Νομική Σχολή.

— ΤΟ ΤΕΤΡΑΠΤΥΧΟ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ —

1 Οικοσύστημα Γραφείων Ομίλων και Γραφείων Ομάδων Εικονικών Δικών

Ζητούμε ένα οργανωμένο οικοσύστημα γραφείων ομίλων και γραφείων ομάδων εικονικών δικών με την αποδέσμευση των χώρων που παρανόμως έχουν καταλάβει οι παρατάξεις, επιστροφή τους στους φοιτητές και τον επανακαθορισμό τους ως οργανωμένων γραφείων ομίλων και αιθουσών εικονικών δικών.

2 Θεσμική Αναγνώριση & Υποστήριξη

Αιτούμαστε επίσημη αναγνώριση, κατοχύρωση της ύπαρξης και λειτουργίας κάθε ομίλου και ενεργή υποστήριξη από τη Γενική Συνέλευση Τμήματος, τη Γραμματεία και τη Κοσμητεία, παράλληλα με θεσμική νομιμοποίηση του ρόλου τους στην πανεπιστημιακή ζωή. Επίσης, καθορισμός υπεύθυνου, καθηγητή για κάθε όμιλο παράλληλα με την απαραίτητη γραμματειακή υποστήριξη, για παράδειγμα με διευκόλυνση στην παραχώρηση αιθουσών και συνεδριακών χώρων.

3 Οικονομική Ενίσχυση Δράσεων & Διαγωνισμών

Κρίνουμε απαραίτητη τη στοχευμένη χρηματοδότηση ιδίως στη συμμετοχή σε διαγωνισμούς στο εξωτερικό (Moot Courts, debate competitions κ.λπ.), με σταθερή ετήσια επιχορήγηση στον προϋπολογισμό της Σχολής για τη λειτουργία, τις δράσεις και τις συμμετοχές κάθε ομίλου.

4 Δημοσιότητα, ανάδειξη και παρότρυνση στη συμμετοχή

Θεωρούμε αναγκαία την προώθηση του έργου των ομίλων και των εικονικών δικών μέσω της ευρείας δημοσιότητας και της ανάδειξής τους, προκειμένου παράλληλα να ευνοείται η συμμετοχή σε αυτές τις δράσεις. Η σχολή οφείλει να παρακινεί έμπρακτα τους φοιτητές να αποτελέσουν μέρος τέτοιων πρωτοβουλιών, μέσω της ιστοσελίδας της σχολής και ενδεχομένως της αναγνώρισης μονάδων ECTS για τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς, πιστοποιώντας έτσι επίσημα το έργο τους.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ & ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Αναστάσιος Κονίδας · Δήμητρα Κολλάρου · Μελίνα Ανδρουλιδάκη

• 1. Ακαδημαϊκά Ζητήματα

Διενέργεια συναντήσεων με ακαδημαϊκούς υπευθύνους

Πυλώνα και συστατικό λόγο της φοιτητικής πρωτοβουλίας των Ανεξάρτητων Φοιτητών αποτέλεσε εξαρχής η αντιμετώπιση καίριων ακαδημαϊκών ζητημάτων της φοιτητικής κοινότητας και, ευρύτερα, η συνολική βελτίωση της ακαδημαϊκής καθημερινότητας και του επιπέδου των παρεχόμενων σπουδών.

Από τον Μάρτιο του 2024, ο Τομέας Ακαδημαϊκών Ζητημάτων, αφουγκραζόμενος τα ποικίλα αιτήματα των φοιτητών, ανέλαβε ουσιαστικές πρωτοβουλίες με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών προετοιμασίας και εξέτασης. Συγκεκριμένα, διεκδικήσαμε:

1. την αποδοτική και ουσιαστική επίδειξη των γραπτών,
2. την αναδιαμόρφωση του προγράμματος της εξεταστικής περιόδου κατά τρόπο ευνοϊκό προς τον φόρτο μελέτης των φοιτητών,
3. την εξασφάλιση της αναγραφόμενης μοριοδότησης των θεμάτων, και
4. την αποτελεσματική και εντατική αξιοποίηση των διαδικτυακών εργαλείων ενίσχυσης της ακαδημαϊκής ύλης από τους διδάσκοντες.

Για πρώτη φορά, επιχειρήθηκε και κατέστη ουσιαστική και παραγωγική η επικοινωνία και η ανταλλαγή σκέψεων με τους διευθυντές όλων των τομέων. Κατά τις ώρες ακρόασης, επισημοποιήθηκε η διαμεσολαβητική μας θέση μεταξύ φοιτητών και καθηγητών, ενισχύοντας τη θεσμική εκπροσώπηση των φοιτητικών αιτημάτων. Η δημιουργία ενός διαύλου ουσιαστικής επικοινωνίας μεταξύ των εκπροσώπων της φοιτητικής κοινότητας της σχολής μας και εκείνης των διδασκόντων αποτελεί διαχρονικά έναν από τους σημαντικότερους στόχους μας. Ο λόγος που επιδιώκουμε την ανάπτυξη μιας τέτοιας σχέσης εποικοδομητικής συνεργασίας και αμοιβαίας κατανόησης είναι, διότι όχι μόνο μπορεί να αποτελέσει ένα ισχυρό θεμέλιο για τη δημιουργία ενός γενικότερου κλίματος εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού μεταξύ φοιτητών και καθηγητών, αλλά επακόλουθα μπορεί να οδηγήσει και στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση τυχόν ζητημάτων που μπορεί να ανακύψουν στο μέλλον, ενώ γίνεται και ευχερέστερη η γνωστοποίηση των προβληματισμών αυτών προς την άλλη πλευρά.

Πέρα από τη γενική προβληματική του ζητήματος των διαγραφών, η οποία αποτέλεσε αντικείμενο ιδιαίτερης συζήτησης κατά τις συναντήσεις μας με την Κοσμητεία και τους καθηγητές, κοινοποιήσαμε πάγια αιτήματα των φοιτητών, όπως η ανάρτηση επιβοηθητικού υλικού (ασκήσεων, πρακτικών, σημειώσεων κ.λπ.) στη διαδικτυακή τάξη (e-class), η δημοσίευση ενδεικτικών απαντήσεων θεμάτων, καθώς και η αντιμετώπιση τόσο προσωρινών προβλημάτων — όπως οι συνέπειες από εσφαλμένη τυπογράφιση θεμάτων κατά τη διάρκεια της εξεταστικής — όσο και μονιμότερων ζητημάτων, όπως η υπερογκώδης ύλη σε συγκεκριμένα μαθήματα.

Αντιλαμβανόμενοι τη σοβαρότητα και τη θεσμικότητα της παρέμβασής μας, καθηγητές και Κοσμητεία εξέφρασαν διάθεση συνεργασίας, καθώς και τη δέσμευσή τους για τη διερεύνηση πιθανών λύσεων.

◆ ΣΥΝΟΨΗ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΩΝ

- ▶ **Επίδειξη γραπτών:** αποδοτική και ουσιαστική διαδικασία.
- ▶ **Εξεταστική:** αναδιαμόρφωση προγράμματος ευνοϊκή για τον φόρτο μελέτης.
- ▶ **Μοριοδότηση:** εξασφάλιση της αναγραφόμενης μοριοδότησης θεμάτων.
- ▶ **Διαδικτυακά εργαλεία:** εντατική αξιοποίηση από τους διδάσκοντες.
- ▶ **e-class:** ανάρτηση επιβοηθητικού υλικού και ενδεικτικών απαντήσεων.
- ▶ **Δίαυλος επικοινωνίας:** θεσμική διαμεσολάβηση μεταξύ φοιτητών και καθηγητών.

Δωρεάν διανομή νομοθεσίας

Παράλληλα, προχωρήσαμε σε μια πρωτοποριακή πρωτοβουλία με έντονο κοινωνικό και πρακτικό αντίκτυπο για τους φοιτητές: τη δωρεάν διανομή νομικών κωδίκων για τα ακαδημαϊκά έτη 2024–2025 και 2025–2026. Ανταποκρινόμενοι στην αυξημένη οικονομική επιβάρυνση που συνεπάγεται η συνεχής ανανέωση των κωδίκων, καταφέραμε να διαθέσουμε περισσότερους από 5.000 κώδικες σε φοιτητές της σχολής. Από Κώδικες Πολιτικής Δικονομίας έως Ποινικούς Κώδικες, η πρωτοβουλία αυτή συνέβαλε ουσιαστικά στην οικονομική ελάφρυνση των φοιτητών, ενισχύοντας παράλληλα την ισότιμη πρόσβαση στα απαραίτητα εργαλεία μελέτης.

Φυσικά, όμως, η δράση μας αυτή δεν αποτελεί παρά μια προσωρινή λύση στο χρόνιο πρόβλημα της δωρεάν διανομής της νομοθεσίας στους φοιτητές της σχολής μας. Ταυτόχρονα με αυτήν, εξακολουθούμε να απευθυνόμαστε στους αρμόδιους φορείς, με σκοπό την εύρεση μιας παγιότερης λύσης. Συγκεκριμένα, στο παρελθόν συλλέξαμε πάνω από 700 υπογραφές για την προώθηση του αιτήματός μας τις οποίες αποστείλαμε στο Υπουργείο. Ακόμη, προωθήσαμε το αίτημα σε όλους τους βουλευτές, ορισμένοι από τους οποίους ανταποκρίθηκαν θετικά. Προς την ίδια κατεύθυνση, προβήκαμε σε συνεννόηση με τον Υφυπουργό Παιδείας αλλά και θίξαμε το ζήτημα ενώπιον της Υπουργού, ενόψει της ακρόασης των αρμόδιων φορέων πριν την ψήφιση του τελευταίου νομοσχεδίου για τα ΑΕΙ. Πιο πρόσφατη πρότασή μας επί του χρόνιου αυτού ζητήματος της δωρεάν διανομής της νομοθεσίας είναι αυτή για συνεργασία της Σχολής μας με το Τυπογραφείο του ΕΚΠΑ. Μάλιστα, στο πλαίσιο αυτό, ύστερα από προσπάθειά μας, συγκεντρώσαμε όλους τους κώδικες σε ηλεκτρονική μορφή και δημιουργήσαμε ένα συνολικό αρχείο. Σκοπός μας είναι να εκτυπώνεται εκεί η απαραίτητη νομοθεσία με δαπάνες του ίδιου του Πανεπιστημίου και να διανέμεται ύστερα στους φοιτητές.

◆ ΣΥΝΟΨΗ ΔΡΑΣΗΣ & ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- ▶ **Διανομή 5.000+ κωδίκων:** δωρεάν για τα έτη 2024–2025 και 2025–2026.
- ▶ **700+ υπογραφές:** αποστολή στο Υπουργείο Παιδείας.
- ▶ **Πολιτική παρέμβαση:** επικοινωνία με βουλευτές, Υφυπουργό και Υπουργό Παιδείας.
- ▶ **Πρόταση παγιοποίησης:** συνεργασία Σχολής με Τυπογραφείο ΕΚΠΑ — εκτύπωση και διανομή νομοθεσίας με δαπάνη του Πανεπιστημίου.

- ▶ **Ηλεκτρονικό αρχείο:** ολοκληρωμένη ψηφιακή συλλογή κωδίκων ήδη έτοιμη.

Διοργάνωση ακαδημαϊκών εκδηλώσεων

Επιστέγασμα της συνολικής μας προσπάθειας αποτέλεσαν οι τέσσερις εκδηλώσεις που διοργάνωσε ο Τομέας τον τελευταίο χρόνο, με επίκαιρες θεματικές και εκλεκτούς εισηγητές. Από τη συνταγματική αναθεώρηση και την κρίση αξιοπιστίας των πολιτειακών θεσμών έως τα πάνελ για τα ενδοοικογενειακά εγκλήματα και τις «γυναικοκτονίες», αλλά και τις συζητήσεις για το μέλλον του νομικού επιστήμονα, η θερμή ανταπόκριση του κοινού επιβεβαίωσε την ανάγκη για ενίσχυση του επιστημονικού διαλόγου και για ουσιαστική συμμετοχή του φοιτητή στη διαμόρφωση της ακαδημαϊκής πραγματικότητας.

◆ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

- ▶ 4 εκδηλώσεις τον τελευταίο χρόνο, με εκλεκτούς εισηγητές.
- ▶ Συνταγματική αναθεώρηση & κρίση αξιοπιστίας πολιτειακών θεσμών.
- ▶ Ενδοοικογενειακά εγκλήματα και «γυναικοκτονίες».
- ▶ Το μέλλον του νομικού επιστήμονα.

• II. Πρόγραμμα Σπουδών

Εξ αφορμής του συγκεκριμένου εγγράφου καταγραφής θέσεων και στόχων, ο Τομέας Ακαδημαϊκών ζητημάτων επιχειρεί την ερευνητική τριβή με το επίκαιρο και πολυδιάστατο θέμα ανανέωσης του προγράμματος σπουδών της Νομικής Σχολής. Στόχος μας είναι η ουσιαστική αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών στους παρακάτω τρεις κρίσιμους άξονες:

1. Την οργάνωση πρακτικών εργαστηρίων (legal clinics, εργαστήρια σύνταξης δικογράφων)
2. Την ένταξη μαθημάτων σχετικών με την τεχνολογία (Legal Tech, AI, GDPR, ψηφιακά δικαιώματα)
3. Την ένταξη μαθημάτων σχετικών με αναπτυσσόμενους κλάδους όπως το αθλητικό δίκαιο, το περιβαλλοντικό δίκαιο, τον πολιτισμό.

Προκειμένου να καταλήξουμε στις προτάσεις μας αξιολογήσαμε προγράμματα σπουδών διάφορων αναγνωρισμένων νομικών σχολών ανά τον κόσμο προκειμένου να αντλήσουμε έμπνευση από ήδη επιτυχημένα πρότυπα. Οι νομικές κλινικές έχουν καθιερωθεί ως βασικό εκπαιδευτικό εργαλείο στις κορυφαίες ευρωπαϊκές και αμερικανικές νομικές σχολές. Σύμφωνα με το European Network for Clinical Legal Education, οι κλινικές έχουν διπλασιαστεί στη Δυτική Ευρώπη τα τελευταία χρόνια, με περίπου 50 ενεργά προγράμματα. Πανεπιστήμια όπως το Science Po (Γαλλία), η University of Catania (Ιταλία) και το Case Western Reserve (ΗΠΑ) προσφέρουν δωρεάν νομική βοήθεια σε ευάλωτες ομάδες, με φοιτητές που αναλαμβάνουν πραγματικές υποθέσεις υπό την επίβλεψη έμπειρων νομικών. Τα προγράμματα καλύπτουν θέματα από προστασία καταναλωτή και ανθρώπινα δικαιώματα έως μεταναστευτικό δίκαιο. Η πρακτική εμπειρία ξεκινά συχνά από το 1ο έτος σπουδών με επισκέψεις σε δικαστήρια και κλιμακώνεται σε πλήρη ανάληψη υποθέσεων στα τελευταία έτη, συνδυάζοντας κοινωνική προσφορά με ανάπτυξη βασικών επαγγελματικών δεξιοτήτων.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Ιδιαίτερα σημαντική θεωρούμε την ένταξη στο πρόγραμμα σπουδών μαθημάτων με πρακτική εμβάθυνση, τα οποία θα περιλαμβάνουν πρακτικά εργαστήρια και σεμινάρια σύνταξης δικογράφων. Στόχος είναι να μην περιορίζονται οι σπουδές μας αποκλειστικά σε ένα θεωρητικό επίπεδο, αλλά να έχουμε ήδη από τα φοιτητικά μας χρόνια τριβή με πρακτικά ζητήματα του κλάδου, κάτι που θα μας ακολουθήσει και αργότερα στην επαγγελματική μας ζωή μετά το πέρας της σχολής.

Εργαστήριο Σύνταξης Δικογράφων

Το Εργαστήριο Σύνταξης Δικογράφων θα καλύπτει ένα ευρύ φάσμα νομικών εγγράφων που είναι απαραίτητα για την άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος. Στον τομέα των αστικών δικογράφων, οι φοιτητές θα εκπαιδεύονται στη σύνταξη αγωγών (αναγνωριστικών, καταψηφιστικών, διαπλαστικών), προσωρινών διαταγών, ασφαλιστικών μέτρων, αντικρούσεων αγωγής και παρεμβάσεων. Η εκπαίδευση θα επεκτείνεται και στα δικονομικά έγγραφα, όπως υπομνήματα, προτάσεις, εφέσεις και αναιρέσεις, καθώς και στα διοικητικά δικόγραφα, συμπεριλαμβανομένων των προσφυγών ενώπιον Διοικητικών Δικαστηρίων, των αιτήσεων ακύρωσης και των ενδικοφανών προσφυγών. Τέλος, οι φοιτητές θα εξασκηθούν στη σύνταξη συμβολαίων, τόσο αστικών (πώληση, δάνειο, μίσθωση) όσο και εμπορικών, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων εργασίας.

Το μάθημα θα αποτελεί επιλογή υποχρεωτικού χαρακτήρα με 4 πιστωτικές μονάδες (ECTS) και θα απευθύνεται σε φοιτητές του 3ου και 4ου έτους που έχουν ολοκληρώσει τα βασικά μαθήματα Αστικού Δικαίου και Πολιτικής Δικονομίας. Η εβδομαδιαία φοίτηση θα περιλαμβάνει 2 ώρες θεωρίας και 2 ώρες πρακτικής εξάσκησης.

Η διδακτική μεθοδολογία θα βασίζεται στην προσέγγιση case-based learning, με πρακτικές ασκήσεις σε πραγματικά παραδείγματα. Οι φοιτητές θα λαμβάνουν ατομικό και ομαδικό feedback από καθηγητές, ενώ θα εφαρμόζεται σύστημα peer review για την ενίσχυση της κριτικής σκέψης. Η πολυπλοκότητα των ασκήσεων θα αυξάνεται σταδιακά, ενώ το πρόγραμμα θα εμπλουτίζεται με guest lectures από έμπειρους δικηγόρους. Η αξιολόγηση των φοιτητών θα διενεργείται συνεχώς μέσω των ασκήσεων (40% του βαθμού) και θα ολοκληρώνεται με την εκπόνηση ενός πλήρους δικογράφου ως τελικής εργασίας (60% του βαθμού).

◆ ΔΟΜΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

- ▶ **Χαρακτήρας:** υποχρεωτικής επιλογής, 4 ECTS, 3ο & 4ο έτος.
- ▶ **Φόρτος:** 2 ώρες θεωρίας + 2 ώρες πρακτικής εξάσκησης / εβδομάδα.
- ▶ **Ύλη:** αστικά / δικονομικά / διοικητικά δικόγραφα & συμβόλαια (αστικά–εμπορικά).
- ▶ **Μεθοδολογία:** case-based learning, peer review, guest lectures.
- ▶ **Αξιολόγηση:** ασκήσεις 40% + τελικό δικόγραφο 60%.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

Η ταχεία τεχνολογική εξέλιξη και η ψηφιακή μεταμόρφωση της κοινωνίας καθιστούν επιτακτική την ενσωμάτωση μαθημάτων τεχνολογίας στο πρόγραμμα σπουδών της Νομικής Σχολής. Προτείνεται η δημιουργία μιας νέας ομάδας μαθημάτων με τίτλο «Δίκαιο & Τεχνολογία», από την οποία οι φοιτητές θα υποχρεούνται να επιλέξουν τουλάχιστον ένα μάθημα, διασφαλίζοντας έτσι ότι όλοι οι απόφοιτοι θα διαθέτουν βασικό τεχνολογικό αλφαριθμητισμό. Τα προτεινόμενα μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής περιλαμβάνουν το «Legal Tech και Τεχνητή Νοημοσύνη στο Δίκαιο» (4 ECTS), που καλύπτει από βασικές έννοιες AI και εφαρμογές Legal Tech έως το ρυθμιστικό πλαίσιο του EU AI Act και ηθικά ζητήματα όπως algorithmic bias

και αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων. Το μάθημα «Προστασία Προσωπικών Δεδομένων: GDPR και Πέρα από Αυτό» (4 ECTS) εξετάζει σε βάθος τον Κανονισμό 2016/679, τα δικαιώματα υποκειμένων, τις υποχρεώσεις οργανισμών, τη διασυνοριακή μεταφορά δεδομένων και την ελληνική νομοθεσία, με πρακτικές ασκήσεις σε GDPR compliance assessments.

Επιπλέον, προτείνονται τα μαθήματα «Ψηφιακά Δικαιώματα και Διαδικτυακή Ελευθερία» (4 ECTS), που καλύπτει ελευθερία έκφρασης online, δικαίωμα στη λήθη, platform governance και ψηφιακή επιτήρηση. Ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής προτείνονται η «Πνευματική Ιδιοκτησία στην Ψηφιακή Εποχή» και το «E-Commerce και Ψηφιακές Συναλλαγές». Όλα τα μαθήματα στοχεύουν σε προπτυχιακό επίπεδο χωρίς απαίτηση προγραμματισμού, εστιάζοντας στις νομικές επιπτώσεις των τεχνολογιών μέσω συνδυασμού θεωρητικής διδασκαλίας, case studies, guest lectures και πρακτικών ασκήσεων, προετοιμάζοντας τους φοιτητές για την αγορά εργασίας της ψηφιακής εποχής.

◆ ΝΕΑ ΟΜΑΔΑ «ΔΙΚΑΙΟ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ»

- ▶ **Υποχρεωτικής επιλογής (4 ECTS έκαστο):** Legal Tech & Τεχνητή Νοημοσύνη στο Δίκαιο · Προστασία Προσωπικών Δεδομένων (GDPR) · Ψηφιακά Δικαιώματα & Διαδικτυακή Ελευθερία.
- ▶ **Ελεύθερης επιλογής:** Πνευματική Ιδιοκτησία στην Ψηφιακή Εποχή · E-Commerce & Ψηφιακές Συναλλαγές.
- ▶ **Επίπεδο:** προπτυχιακό, χωρίς απαίτηση προγραμματισμού.
- ▶ **Στόχος:** κάθε απόφοιτος με βασικό τεχνολογικό αλφαριθμητισμό.

Αθλητικό Δίκαιο

Το Αθλητικό Δίκαιο έχει εξελιχθεί σε έναν αυτόνομο και εξαιρετικά εξειδικευμένο κλάδο του δικαίου με έντονη διεθνή διάσταση και αυξανόμενη σημασία στη σύγχρονη νομική πράξη. Ο κλάδος αυτός καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων που εκτείνονται από τη σύναψη και διαχείριση συμβολαίων αθλητών, τις διαδικασίες μεταγραφών και την αθλητική αντιπροσώπευση, έως την καταπολέμηση του doping, την αθλητική δικαιοσύνη μέσω του Διαιτητικού Δικαστηρίου του Αθλητισμού (Court of Arbitration for Sport - CAS) και τη διαχείριση αθλητικών κρίσεων και σκανδάλων. Επιπλέον, περιλαμβάνει θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και marketing rights, προστασίας ανηλίκων αθλητών, εργατικού δικαίου στον αθλητισμό, καθώς και ρυθμιστικά πλαίσια για τη διοργάνωση μεγάλων αθλητικών γεγονότων. Η ανάπτυξη του αθλητισμού ως πολυδισεκατομμυριούχου βιομηχανίας σε παγκόσμιο επίπεδο, η διοργάνωση διεθνών αθλητικών συναντήσεων στην Ελλάδα και η αυξανόμενη επαγγελματοποίηση των αθλητικών σωματείων δημιουργούν σημαντικές ευκαιρίες απασχόλησης για εξειδικευμένους νομικούς. Δικηγορικά γραφεία με sports law departments, αθλητικές ομοσπονδίες, επαγγελματικά σωματεία, αθλητικοί οργανισμοί και εταιρείες αθλητικού marketing αναζητούν ενεργά νομικούς με γνώσεις στον τομέα. Η ένταξη του Αθλητικού Δικαίου ως μάθημα ελεύθερης επιλογής θα προσέφερε στους φοιτητές τη δυνατότητα εξειδίκευσης σε έναν δυναμικό και διεθνοποιημένο κλάδο με εξαιρετικές προοπτικές.

◆ ΠΡΟΤΑΣΗ: ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΩΣ ΜΑΘΗΜΑ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

- ▶ **Θεματικό φάσμα:** συμβόλαια & μεταγραφές αθλητών, doping, CAS, marketing rights, προστασία ανηλίκων αθλητών, εργατικό δίκαιο, διοργάνωση αθλητικών γεγονότων.

- ▶ **Επαγγελματικές προοπτικές:** sports law departments, αθλητικές ομοσπονδίες & σωματεία, εταιρείες αθλητικού marketing.
- ▶ **Πρόταση:** ένταξη ως μάθημα ελεύθερης επιλογής.

Αλλαγές και Προσθήκες

Προκειμένου να προσδωθεί στα ανωτέρω μαθήματα η δέουσα βαρύτητα και να αποτυπωθεί ουσιαστικά η σημασία της στο σύστημα του προγράμματος σπουδών, προτείνεται η δημιουργία μιας νέας ομάδας («δεξαμενής») μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής, αποτελούμενη από τα νέα καινοτόμα μαθήματα που προαναφέρθηκαν και η οποία θα συνυπάρχει με τους υφιστάμενους έξι (6) τομείς. Παράλληλα, αυτή η προτεραιοποίηση του συγκεκριμένου "group" μαθημάτων θα συνεπάγεται την υποχρεωτική επιλογή ενός (1) μαθήματος εξ αυτών, ώστε τα μαθήματα επιλογής εν γένει που θα απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου να διαμορφωθούν ως εξής: επτά (7) μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (6 από τους ήδη υπάρχοντες τομείς & 1 από τη νέα ομάδα μαθημάτων) και τρία (3) μαθήματα ελεύθερης επιλογής. Η προτεινόμενη αυτή αναδιάρθρωση ανταποκρίνεται στη σύγχρονη ανάγκη εξοπλισμού του σύγχρονου νομικού επιστήμονα με εφαρμοσμένες γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες.

Χωρίς να αλλοιώνεται ο βασικός κορμός του προγράμματος σπουδών και χωρίς να θίγεται η σημασία των μαθημάτων Πολιτικής Δικονομίας, προτείνεται, παράλληλα, η αναδιάρθρωση επιμέρους μαθημάτων. Ειδικότερα, προτείνεται η αφαίρεση του μαθήματος «Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας» από το Η΄ Εξάμηνο και η αντικατάστασή του με το μάθημα «Ασφαλιστικά Μέτρα – Εκούσια Δικαιοδοσία – Ειδικές Διαδικασίες» του ΣΤ΄ Εξαμήνου, με ταυτόχρονη αναβάθμιση του τελευταίου σε υποχρεωτικό μάθημα. Η πρόταση αυτή δικαιολογείται από την αυξημένη πρακτική σημασία των ασφαλιστικών μέτρων και των ειδικών διαδικασιών, οι οποίες αποτελούν ιδιαίτερα συχνό αντικείμενο της σύγχρονης δικαστηριακής πρακτικής και απαιτούν εξειδικευμένους δικονομικούς χειρισμούς.

Η πρακτική χρησιμότητα του μαθήματος του ΣΤ΄ Εξαμήνου καθιστά την αναβάθμισή του όχι μόνο εύλογη αλλά και αναγκαία, ιδίως σε σύγκριση με το μάθημα «Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας», το οποίο, αν και συμβάλλει στην εμπέδωση και εμβάθυνση των γνώσεων των φοιτητών, περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό σε επαναληπτική προσέγγιση ήδη διδαχθέντων αντικειμένων. Επιπλέον, η διατήρησή του στο τελευταίο εξάμηνο επιβαρύνει σημαντικά τον φόρτο σπουδών σε ένα στάδιο όπου οι φοιτητές καλούνται να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους και να προσανατολιστούν επαγγελματικά. Αντιθέτως, η εισαγωγή ενός μαθήματος με άμεση σύνδεση με τη σύγχρονη δικαστηριακή πρακτική διευρύνει τον επιστημονικό ορίζοντα των φοιτητών και ενισχύει την πρακτική τους κατάρτιση.

◆ ΣΥΝΟΨΗ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ

- ▶ **Νέα «δεξαμενή» μαθημάτων:** 7η ομάδα παράλληλα με τους 6 υφιστάμενους τομείς.
- ▶ **Νέα δομή επιλογών:** 7 μαθήματα υποχρεωτικής επιλογής (6 τομείς + 1 από τη νέα ομάδα) & 3 ελεύθερης επιλογής.
- ▶ **Αφαίρεση:** «Εφαρμογές Πολιτικής Δικονομίας» από το Η΄ Εξάμηνο.
- ▶ **Αναβάθμιση:** «Ασφαλιστικά Μέτρα – Εκούσια Δικαιοδοσία – Ειδικές Διαδικασίες» (ΣΤ΄ Εξάμηνο) → υποχρεωτικό μάθημα.

Αύξηση προβλεπόμενου αριθμού μαθημάτων για αναβαθμολόγηση

Τέλος, στο πλαίσιο εναρμόνισης με διεθνή και εγχώρια πρότυπα προγραμμάτων σπουδών, κρίνεται σκόπιμη η αναθεώρηση της περιορισμένης δυνατότητας αναβαθμολόγησης επιτυχώς εξετασμένων μαθημάτων. Σήμερα, στη Νομική Σχολή του ΕΚΠΑ προβλέπεται η δυνατότητα αναβαθμολόγησης μόνο έξι (6) μαθημάτων, αριθμός που κρίνεται περιοριστικός, ιδίως αν ληφθούν υπόψη ο υψηλός βαθμός δυσκολίας των εξετάσεων και τα σχετικά χαμηλά ποσοστά αριστείας. Η κατάσταση αυτή επιτείνεται και από την κατάργηση της δυνατότητας θέσπισης «ρητρών» κατόπιν απόφασης της Συγκλήτου, γεγονός που περιορίζει περαιτέρω τις δυνατότητες βελτίωσης της βαθμολογικής επίδοσης των φοιτητών.

Για τους λόγους αυτούς, προτείνεται η αύξηση των μαθημάτων που δύνανται να αναβαθμολογηθούν από έξι (6) σε οκτώ (8), κατ' εύλογη αναλογία προς τον συνολικό αριθμό των σαράντα ενός (41) μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη πτυχίου. Η πρόταση αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός δικαιότερου και πιο ευέλικτου συστήματος αξιολόγησης, το οποίο θα ανταποκρίνεται καλύτερα στις πραγματικές συνθήκες φοίτησης και θα ενισχύει την ακαδημαϊκή προσπάθεια των φοιτητών.

◆ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

- ▶ **Σήμερα:** δυνατότητα αναβαθμολόγησης μόνο 6 μαθημάτων.
- ▶ **Πρόταση:** αύξηση από 6 → 8 μαθήματα.
- ▶ **Αναλογία:** εύλογη ως προς τα 41 συνολικά μαθήματα για τη λήψη πτυχίου.
- ▶ **Σκοπός:** δικαιότερο και πιο ευέλικτο σύστημα αξιολόγησης.

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Γιώργος Χατζηκυριάκου · Εφροσύνη Μπουρνούς · Κώστας Συντέτας

• Θεμέλιος Λίθος της Νομικής Σχολής

Για την ύπαρξη, την εύρυθμη λειτουργία και την ανάπτυξη κάθε οργανισμού, καθοριστικός παράγοντας είναι το ανθρώπινο δυναμικό του. Το ίδιο ισχύει απολύτως και για τη Νομική Σχολή Αθηνών, όπου το προσωπικό αποτελεί τον βασικό πυλώνα λειτουργίας της.

Το παρόν policy paper τεκμηριώνει -με αναφορά σε επίσημες πηγές και διεθνείς δείκτες αξιολόγησης- την ανάγκη ενίσχυσης του προσωπικού σε όλες τις κατηγορίες: μέλη ΔΕΠ, γραμματεία, καθαριότητα, θυρωροί, βιβλιοθήκη και λέσχη.

Η Αναλογία ΔΕΠ/Φοιτητών στα Διεθνή Rankings

Η κατάταξη QS World University Rankings, μία από τις τρεις εγκυρότερες διεθνείς αξιολογήσεις, αξιολογεί κάθε ίδρυμα βάσει εννέα δεικτών. Ο δείκτης «Faculty/Student Ratio» αντιπροσωπεύει το 10% της συνολικής βαθμολογίας και μετρά άμεσα τους εκπαιδευτικούς πόρους ανά φοιτητή: διδασκαλία, εποπτεία, ανάπτυξη προγράμματος σπουδών και ακαδημαϊκή υποστήριξη.

Ένα πανεπιστήμιο που εισπράττει χαμηλό σκορ στον δείκτη αυτόν χάνει πολύτιμες μονάδες συνολικής κατάταξης, ανεξάρτητα από την ερευνητική του παραγωγή. Το ΕΚΠΑ βρίσκεται στη ζώνη 401–500 παγκοσμίως (THE 2025–2026), #1 μεταξύ ελληνικών ΑΕΙ. Η ενίσχυση ΔΕΠ ανεβάζει άμεσα αυτή τη βαθμολογία.

Εξέλιξη Μελών ΔΕΠ — Επίσημα Στοιχεία

Περίοδος	Μέλη ΔΕΠ	Πηγή
Πριν το 2010	~130	Μαρτυρία εν ενεργεία μέλους ΔΕΠ
2019	~100	old.law.uoa.gr (27/3/2019) – επαληθευμένο
2026	84	law.uoa.gr (16/2/2026) – 85 εγγεγραμμένα, 1 σε αναστολή

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 1 — ΜΕΛΗ ΔΕΠ

Συνέπειες της Μείωσης & Αιτήματά μας

Η μείωση κατά ~35% σε δεκαπέντε χρόνια έχει άμεσες και εμφανείς συνέπειες:

- ▶ Συμμόρφωση στις αίθουσες και ανεπαρκή κλιμάκια διδασκαλίας
- ▶ Ελλείψεις σε βασικά γνωστικά αντικείμενα – Ευρωπαϊκό Δίκαιο σε ένα μόνο κλιμάκιο, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο με μία καθηγήτρια

- ▶ Περιορισμένα φροντιστηριακά μαθήματα·
- ▶ Καθυστερήσεις στη διόρθωση γραπτών και μειωμένη εποπτεία εργασιών

Αιτήματά μας: Πρόσληψη νέων μελών ΔΕΠ με ολοκληρωμένο σχέδιο βασισμένο στην αναλογία καθηγητών - φοιτητών και όχι αποσπασματικά. Επιπλέον διεύρυνση προγραμμάτων απασχόλησης νέων διδακτορικών φοιτητών προκειμένου να υπάρξει δυνατότητα περαιτέρω φροντιστηριακών μαθημάτων και πιο ουσιαστικής επαφής με το αντικείμενο εκμάθησης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 2 — ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Η γραμματεία είναι η βασική υπηρεσία υποστήριξης των φοιτητών. Η ελλιπής στελέχωσή επιφέρει καθυστερήσεις και αδυναμία εξυπηρέτησης.

Αιτήματά μας:

- ▶ Κάλυψη όλων των προβλεπόμενων θέσεων προσωπικού
- ▶ Επέκταση ωραρίου εξυπηρέτησης
- ▶ Αποτελεσματική υποστήριξη Erasmus και διεθνών προγραμμάτων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 3 — ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ

Η καθημερινή παρουσία εκατοντάδων φοιτητών καθιστά την καθαριότητα κρίσιμο ζήτημα υγιεινής και αξιοπρέπειας, πόσο μάλλον σε ένα φοιτητικό περιβάλλον συνεχώς διευρυνόμενο εντός της σχολής και γύρω από αυτήν.

Αιτήματά μας:

- ▶ Ενίσχυση προσωπικού ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες
- ▶ Αποφυγή υπερφόρτωσης των ήδη εργαζομένων

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 4 — ΘΥΡΩΡΟΙ · ΑΣΦΑΛΕΙΑ & ΕΥΡΥΘΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Οι θυρωροί αναλαμβάνουν πολλαπλά καθήκοντα, συχνά και εκείνα της φύλαξης. Η επάρκειά τους επηρεάζει άμεσα την ασφάλεια και εύρυθμη λειτουργία του κτιριακού συγκροτήματος ΝΟΠΕ.

Αιτήματά μας:

- ▶ Ενίσχυση του σώματος θυρωρών για κάλυψη καθ' όλη τη διάρκεια λειτουργίας
- ▶ Σαφής κατανομή αρμοδιοτήτων και αποφυγή υπερφόρτωσης

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 5 — ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης, σε μία δεκαετία μειώθηκε Από 18 σε περίπου 11 άτομα καταγράφοντας μείωση 40%, σε μια σχολή που η ανάγκη χώρων μελέτης και η επαρκής τους στελέχωση είναι βασική.

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Ήδη Πετύχαμε επέκταση του ωραρίου της βιβλιοθήκης από τις 19:00 στις 20:00 καθημερινά, μετά από έγκριση κονδυλίου ΕΛΚΕ. Πρόκειται για χειροπιαστό αποτέλεσμα της πίεσης που ασκήσαμε.

Παράλληλα, με συνεχείς μας πιέσεις, εξασφαλίσαμε περαιτέρω χρηματοδότηση στη βιβλιοθήκη για να υποστηρίξει τη λειτουργία της. Στο πλαίσιο αυτής, η προσέλευση είναι μεγαλύτερη από ποτέ, δίνοντας

πρόσφορο έδαφος για κοινωνικοποίηση πέρα από μελέτη. Πραγματοποιούνται στους χώρους της ακαδημαϊκές και πολιτιστικές δράσεις, ενώ σφραγίσαμε τη σύναψη συνεργασίας της με τη βιβλιοθήκη του ΔΣΑ, πρόοδοι που αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεσή της.

Επόμενος στόχος είναι η επέκταση του ωραρίου έως 21:00 καθημερινά + μελλοντική λειτουργία 24ωρου αναγνωστηρίου, κάτι που συμφωνεί με τα πρότυπα των ευρωπαϊκών ΑΕΙ. Ζητούμε επίσης το άνοιγμα του 3ου ορόφου του κτιρίου της και τη γενικότερη πρόβλεψη αξιοποίησης περισσότερων χώρων μελέτης.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ 6 — ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

Η φοιτητική λέσχη εξυπηρετεί καθημερινά μεγάλο αριθμό φοιτητών για πρωινό, μεσημεριανό και βραδινό. Η επάρκεια του προσωπικού -ακόμη και όταν απασχολείται μέσω ιδιώτη- είναι ζήτημα που αφορά τη σχολή.

Μετά την παράλογη μεταφορά της φοιτητικής λέσχης σε τοποθεσία πολύ μακριά από τη σχολή, με συνεχείς πιέσεις στα αρμόδια όργανα και τους αρμόδιους αντιπρυτάνεις πετύχαμε τη μεταφορά της λέσχης σε απόσταση 1 μόλις λεπτού από τη σχολή, στην οδό Σίνα 6.

Αιτήματά μας:

- ▶ Επαρκές προσωπικό για κάλυψη αναγκών φοιτητών
- ▶ Αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και ποιοτική εξυπηρέτηση
- ▶ Ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για τη λήψη δωρεάν σίτισης και πρόβλεψή της για κατακτήριους

Η ενίσχυση του προσωπικού δεν αποτελεί αποσπασματικό αίτημα. Αποτελεί πραγματική ανάγκη — και επένδυση με άμεση απόδοση: η βελτίωση της αναλογίας διδασκόντων/φοιτητών ανεβάζει άμεσα τη βαθμολογία του ΕΚΠΑ στο QS Faculty/Student Ratio (10% της κατάταξης). Απαιτούμε παράλληλα: κατάλληλη επάρκεια μέσω επιμορφωτικών προγραμμάτων, αξιοκρατικά κριτήρια στις προσλήψεις και αξιοπρεπείς απολαβές για όλους τους εργαζόμενους.

Κριτήρια QS World University Rankings

Κριτήριο	Βάρος	Τι Μετράει
Ακαδημαϊκή Φήμη	30%	Ποιότητα έρευνας & διδασκαλίας
Παραπομπές ανά Διδάσκοντα	20%	Ερευνητική επίδραση
Φήμη από Εργοδότες	15%	Επαγγελματική αναγνώριση αποφοίτων
Αναλογία Διδασκόντων/ Φοιτητών	10%	Εκπαιδευτικοί πόροι ανά φοιτητή — άμεση επίδραση από ενίσχυση ΔΕΠ
Διεθνής Προσανατολισμός	15%	Αναλογίες διεθνούς προσωπικού & φοιτητών
Λοιποί δείκτες	10%	Βιωσιμότητα, δίκτυα έρευνας, αποτελέσματα απασχόλησης

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Θεοφάνης Χατζησταυριανός · Βασίλης Καλέτσιος · Κρίτων Θεοδωρόπουλος · Νίκος Ασίκης

Η φοιτητική μέριμνα αποτελεί κρίσιμο πυλώνα για την ισότητα ευκαιριών στην ανώτατη εκπαίδευση. Στο σύγχρονο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, οι φοιτητές αντιμετωπίζουν αυξανόμενα κόστη διαβίωσης και σπουδών, γεγονός που εντείνει τις ανισότητες και εμποδίζει την ακαδημαϊκή τους απόδοση.

Στην παρούσα θεματική προτείνεται ένα συνεκτικό πλαίσιο μεταρρυθμίσεων για τη Νομική Σχολή ΕΚΠΑ σε πέντε άξονες: Σίτιση, Στέγαση, Μετακινήσεις, Κώδικες, Συγγράμματα. Κεντρικός στόχος, λοιπόν, είναι η μετάβαση σε ένα καθολικό, σύγχρονο και κοινωνικά δίκαιο μοντέλο.

1ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ Σίτιση και Φοιτητική Λέσχη

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Η μεταφορά της λέσχης πλησίον της σχολής (οδός Σίνα 6) αποτέλεσε σημαντική κατάκτησή μας για τη βελτίωση της προσβασιμότητας των φοιτητών της Νομικής

Στόχοι & Προτεινόμενα Μέτρα

- ▶ **Καθιέρωση ποιοτικών προδιαγραφών σίτισης:** δημόσια χρηματοδότηση με ρήτρες ποιότητας και τακτικοί έλεγχοι διατροφικής αξίας
- ▶ **Επέκταση δικαιούχων:** αναθεώρηση κριτηρίων ώστε περισσότεροι φοιτητές να καλύπτονται, ειδικά για φοιτητές από την επαρχία, και πρόβλεψη για κατατακτλήριους
- ▶ **Σταδιακή μετάβαση σε δωρεάν καθολική σίτιση,** ως μακροπρόθεσμος στόχος
- ▶ **Συμμετοχή φοιτητών** στη διαμόρφωση μενού και αξιολόγηση ποιότητας

2ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ Στέγαση: Η «αόρατη κρίση» των φοιτητών

Η στεγαστική κρίση επηρεάζει άμεσα τους φοιτητές, ιδιαίτερα στην Αθήνα. Οι υπάρχουσες εστίες δεν επαρκούν και παρουσιάζουν σημαντικές φθορές. Για τους φοιτητές από επαρχία, η επιβάρυνση είναι διπλή: ενοίκιο σε ακριβή αγορά και κόστος σπουδών.

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Ήδη, έχουμε αναδείξει το θέμα ενώπιον της Συγκλήτου φέρνοντας στο προσκήνιο τις αδυναμίες του υπάρχοντος συστήματος και τις ανάγκες των φοιτητών προερχόμενων από την επαρχία, ενώ χαιρετίζουμε τις εν εξελίξει προσπάθειες για ανάπλαση των υπαρχουσών εστιών.

Περαιτέρω, στοχεύουμε σε:

- ▶ **Εθνικό πρόγραμμα αναβάθμισης** υπαρχουσών φοιτητικών εστιών και δημιουργία νέων, αξιοποιώντας την περιουσία του ΕΚΠΑ

- ▶ **Συνεργασίες με ιδιωτικό τομέα** υπό δημόσιο έλεγχο
- ▶ **Διεύρυνση κριτηρίων** για ισότιμη και δίκαιη πρόσβαση στη φοιτητική στέγαση προς όφελος περισσότερων φοιτητών

3ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

Μετακινήσεις: Προϋπόθεση ισότιμης φοίτησης

Η καθημερινή μετακίνηση αποτελεί σημαντικό οικονομικό και χρονικό βάρος για τους φοιτητές, ειδικά για όσους διανύουν μεγάλες αποστάσεις. Το κόστος μετακίνησης σε συνδυασμό με τα λοιπά έξοδα σπουδών επιβαρύνει δυσανάλογα τους οικονομικά ασθενέστερους φοιτητές.

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Στο πλαίσιο αυτό, αποστείλαμε επιστολή στο Υπουργείο Μεταφορών για φθηνότερες μετακινήσεις στα ΚΤΕΛ για φοιτητές.

Επόμενοι στόχοι:

- ▶ **Μείωση κόστους μετακίνησης** με ενισχυμένες φοιτητικές κάρτες και υψηλότερη έκπτωση στα ΜΜΜ
- ▶ **Βελτίωση συγκοινωνιακής κάλυψης** μέσω συνεργασίας με τον ΟΑΣΑ για βελτίωση δρομολογίων κοντά σε πανεπιστημιακές εγκαταστάσεις
- ▶ **Πιλοτικά προγράμματα** δωρεάν μετακίνησης για οικονομικά ευάλωτους φοιτητές
- ▶ **Μακροπρόθεσμος στόχος:** δωρεάν μετακίνηση για το σύνολο των φοιτητών, κάτι που αποτελεί θέσφατο σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

4ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

Κώδικες

Είναι πολύ μεγάλο πρόβλημα το ότι δεν παρέχεται από το πανεπιστήμιο, στο πλαίσιο μάλιστα της συνταγματικά κατοχυρωμένης δωρεάν εκπαίδευσης, η απαραίτητη νομοθεσία στον κάθε φοιτητή. Χωρίς κώδικες δυσχεραίνεται η παρακολούθηση και οι εξετάσεις γίνονται αδύνατες. Αναγκαζόμαστε, επομένως, κάθε εξάμηνο να πληρώνουμε σε εκδοτικούς οίκους μεγάλα χρηματικά ποσά, ενώ η νομοθεσία αλλάζει συνεχώς, μεγεθύνοντας το πρόβλημα (π.χ. με την πρόσφατη τροποποίηση του κώδικα πολιτικής δικονομίας δεν υπήρχε για πολύ καιρό απόθεμα στους εκδοτικούς οίκους). Η δυσκολία είναι μεγαλύτερη για φοιτητές από επαρχία καθώς αυξάνονται κατά πολύ τα έξοδά τους.

✓ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΛΥΣΗ — ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΔΡΑΣΗ

Με έσοδα από τις εκδηλώσεις και τα πάρτυ μας εκτυπώσαμε και διανείμαμε σε διάστημα 2 ετών συνολικά 5.000+ κώδικες (Ποινικούς, ΚΠολΔ, Αστικούς κ.α.) με γνώμονα τη φοιτητική αλληλεγγύη, χωρίς πελατειακές τακτικές.

Προσπάθειες για οριστική λύση:

Συναντήσεις με τους αρμόδιους φορείς σε Πρυτανεία και Υπουργείο, προώθηση της ιδέας οι βασικοί κώδικες να εκτυπώνονται από το Τυπογραφείο του ΕΚΠΑ. Η προσπάθεια βρίσκεται σε εύφορο έδαφος, αναμένεται η παραλαβή νέων μηχανημάτων από το Τυπογραφείο και ύστερα απομένει η απόφαση από το Συμβούλιο Διοίκησης του ΕΚΠΑ. Έχουμε ήδη λάβει θετική ανταπόκριση από την Αντιπρύτανη Εξωστρέφειας και τον Προϊστάμενο Τυπογραφείου, επομένως η πραγματοποίηση του οράματος διαφαίνεται στα επόμενα 2 έτη.

Αποτελεί πάγια θέση μας ότι η δωρεάν παροχή κωδίκων, των απαραίτητων για έναν φοιτητή νομικής εργαλείων, συνιστά υποχρέωση του δημοσίου Πανεπιστημίου.

5ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ Συγγράμματα

Αποτελεί μείζον πρόβλημα στη σχολή μας η αργοπορία διανομής των συγγραμμάτων. Η έναρξη του διαβάσματος αναβάλλεται σε μια απαιτητική σχολή στην οποία είναι απαραίτητη η επαφή με το εγχειρίδιο, ενώ σημειώσεις και παρακολουθήσεις δεν το αντικαθιστούν. Πρόβλημα συνιστά το γεγονός ότι η δήλωση συγγραμμάτων αρχίζει μετά τη δήλωση μαθημάτων και η εφαρμογή παραλαβής συγγραμμάτων (Εύδοξος) αργοπορεί αισθητά. Ταυτόχρονα, διατίθεται δυσανάλογο με τον μεγάλο αριθμό φοιτητών απόθεμα εγχειριδίων στους εκδοτικούς οίκους. Κατά συνέπεια, συχνά φοιτητές λαμβάνουν τα απαραίτητα συγγράμματα ακόμη και 2 ή 3 μήνες μετά την έναρξη του εξαμήνου.

Προτάσεις

Προτείνουμε περαιτέρω διάσπαση του συσχετισμού δήλωσης μαθημάτων και δήλωσης συγγραμμάτων - διανομής, εφόσον δεν υπάρχει λειτουργικό κώλυμα εκ μέρους της γραμματείας. Επιπλέον, επικουρική θα ήταν η διαδικτυακή πρόσβαση στην απαραίτητη βιβλιογραφία πριν την διανομή των έντυπων συγγραμμάτων.

✓ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΛΥΣΗ — ΑΝΟΙΧΤΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

Ως προσωρινή λύση, οι ΑνεΦ λειτουργούν μια Ανοιχτή πλατφόρμα σημειώσεων, στην οποία υπάρχει δωρεάν πρόσβαση για όλους τους φοιτητές (και δυνατότητα ανάρτησης σημειώσεων), χωρίς αντάλλαγμα εκλογικής υποστήριξης.

Στόχος μας είναι να ενισχύσουμε τη συμπεριληπτικότητα και να αρνηθούμε τις πελατειακές τακτικές όταν έχουμε να κάνουμε με καίριες ανάγκες των φοιτητών.

ΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΑΞΟΝΑΣ Είδη Υγιεινής

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Μετά από αίτημά μας, η Κοσμητεία ενέκρινε κονδύλι για τη δωρεάν παροχή προϊόντων περιόδου σε χώρους της σχολής. Με πρωτοβουλία μας, τοποθετήσαμε τα προϊόντα αυτά σε boxes στις τουαλέτες της σχολής, ώστε να μη χρειάζεται οι φοιτήτριες να ζητάνε τα προϊόντα από τους θυρωρούς. Επόμενος στόχος είναι η τοποθέτηση dispensers στις τουαλέτες για αυτόματο ανεφοδιασμό.

ΒΑΣΕΙΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ & ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Θεοφάνης Χατζησταυριανός · Βασίλης Καλέτσιος · Κρίτων Θεοδωρόπουλος · Νίκος Ασίκης

1ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ Βάσεις Δεδομένων

Η πρόσβαση σε νομικές βάσεις δεδομένων είναι για έναν φοιτητή Νομικής ό,τι το εργαστήριο για τον φοιτητή θετικών επιστημών: εργαλείο διδασκαλίας, έρευνας και επαγγελματικής κατάρτισης. Σήμερα η Νομική Σχολή ΕΚΠΑ παρέχει εξαιρετικά περιορισμένη πρόσβαση σε εξελιγμένες νομικές βάσεις, σε πλήρη αντίθεση με ευρωπαϊκές Νομικές Σχολές κορυφαίου επιπέδου.

ΤΙ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Το Μνημόνιο Συνεργασίας ΔΣΑ–Νομικής ΕΚΠΑ (Ιανουάριος 2025) που εξασφάλισαμε περιλαμβάνει ρητά την ενίσχυση των βάσεων δεδομένων της βιβλιοθήκης Νομικής με βάσεις του ΔΣΑ και περαιτέρω συνεργασία των δύο βιβλιοθηκών. Από εδώ και στο εξής, οι φοιτητές της Νομικής έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν εξελιγμένες βάσεις δεδομένων καθώς και τη βιβλιοθήκη του ΔΣΑ.

ΕΠΟΜΕΝΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Επόμενος στόχος είναι η δυνατότητα πρόσβασης των φοιτητών σε ακόμη περισσότερες νομικές βάσεις δεδομένων και νομολογίας, με επίσημες συνεργασίες με νομικούς φορείς, κατά τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

2ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ Ψηφιακός Εκσυγχρονισμός

Οι ψηφιακές υπηρεσίες (my-uni, Εύδοξος, e-class, γραμματεία) παραμένουν ασύνδετες μεταξύ τους, κατακερματισμένες και δυσλειτουργικές. Απαιτούν πολλαπλά logins και δεν επικοινωνούν αποτελεσματικά δημιουργώντας χρονοβόρες και απογοητευτικές διαδικασίες.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ

- ▶ **Ενιαία ψηφιακή πλατφόρμα:** ενοποίηση my-uni, Εύδοξος, e-class, γραμματεία σε ένα σημείο εισόδου και βελτίωση εμπειρίας χρήστη (UI). Διαλειτουργικότητα των πλατφορμών προκειμένου η έγκαιρη δήλωση συγγραμμάτων.
- ▶ **Mobile εφαρμογή για φοιτητές:** να περιέχει τις δηλώσεις, βαθμολογίες, ωράριο, ειδοποιήσεις κ.λπ.
- ▶ **Πλήρης ψηφιοποίηση διοικητικών διαδικασιών:** τέλος στα φυσικά έντυπα και στις ουρές στη γραμματεία, διαφάνεια και ταχύτητα στις διοικητικές διαδικασίες.
- ▶ **Βελτίωση διαλειτουργικότητας Εύδοξος–my-uni:** έγκαιρη δήλωση συγγραμμάτων, αποτροπή καθυστερήσεων.
- ▶ **Ψηφιακή βιβλιοθήκη σημειώσεων και συγγραμμάτων.**

ΥΠΟΔΟΜΕΣ & ΠΕΡΙΒΑΛΛΩΝ ΧΩΡΟΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Έλενα Ποδαρά · Γιώργος Αντωνιάδης · Ηρακλής Ρίζος

Το εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον του πανεπιστημίου συνιστά βασικό πυλώνα που επηρεάζει τόσο την λειτουργικότητα των τμημάτων του, όσο και την κοινωνική ζύμωση μεταξύ των φοιτητών. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση έχει ανάγκη από χώρους που εξυπηρετούν το προσωπικό και πραγματώνουν τους επιμέρους σκοπούς του πανεπιστημίου: τη διδασκαλία, την έρευνα και γενικότερα τη διάδοση ιδεών. Από την άλλη, οι φοιτητές για να συμμετέχουν αποτελεσματικά στην εκπαιδευτική διαδικασία και να ζυμώνονται κοινωνικά και πολιτικά χρειάζονται χώρους προσεγγμένους και όχι απωθητικούς και σκοτεινούς.

Όλοι μας μπαίνοντας στην Νομική Σχολή Αθηνών βρεθήκαμε αντιμέτωποι με μια νέα πραγματικότητα, ένα δημόσιο κτήριο αφιλόξενο και ελλιπές ως προς πολύ βασικά ζητήματα. Σπασμένα έδρανα, τουαλέτες χωρίς καπάκια, ανύπαρκτοι χώροι κοινωνικοποίησης, αίθουσες διδασκαλίας που δεν χωρούσαν τον κόσμο, χώροι παραμελημένοι κ.α. Μια εικόνα που ούτε αρμόζει σε έναν σύγχρονο ακαδημαϊκό χώρο, ούτε αντιπροσωπεύει το υψηλό επίπεδο της ακαδημαϊκής κοινότητας, ειδικά της Νομικής Σχολής Αθηνών. Μπροστά στην εικόνα αυτή δεν σταθήκαμε απαθείς.

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ — ΕΠΑΝΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΙΣΟΔΩΝ

Επιπλέον, πετύχαμε την Επαναλειτουργία των Εισόδων της Σχολής όταν αυθαίρετα έκλεισαν αυτές επί Μασσαλίας & Σίνα χωρίς αιτιολογημένη πράξη, απευθυνθόμενοι αμέσως στον Αντιπρύτανη Υποδομών κ. Καραγιάννη. Με επιχειρήματα βασισμένα στην πυρασφάλεια και στο δικαίωμα πρόσβασης ΑμεΑ, πετύχαμε το άνοιγμα και των δύο εισόδων.

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ — ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΛΕΣΧΗΣ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΣΙΝΑ

Ήδη πετύχαμε τη μεταφορά της φοιτητικής λέσχης σίτισης για τις σχολές του κέντρου στην οδό Σίνα, μόλις ένα λεπτό από τη σχολή. Έτσι, διασφαλίσουμε ότι οι φοιτητές μπορούν να σιτίζονται δωρεάν ή σε προσιτές τιμές, σε άμεση εγγύτητα με τα μαθήματα και το διάβασμά τους.

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ — ΕΠΑΝΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΥΛΙΚΕΙΟΥ

Η δημιουργία του κυλικείου δεν ήταν μια απλή διαδικασία. Απέναντι σε όσους επιχειρούν να την αποδώσουν αυθαίρετα στο Υπουργείο ή στην κυβέρνηση, τονίζουμε εμφατικά το εξής: Οι υποδομές της σχολής ανήκουν στην αρμοδιότητα της Πρυτανείας.

Στο πλαίσιο αυτό, κληθήκαμε ως εκλεγμένη φοιτητική δύναμη από τον Πρύτανη, κ. Γεράσιμο Σιάσο, σε ειδική συνεδρίαση των εκλεγμένων δυνάμεων του δ.σ., προκειμένου να καταθέσουμε τις προτάσεις μας για την αξιοποίηση των χώρων. Εκεί, προτάξαμε τη δημιουργία αφενός κυλικείου και αφετέρου ιατρείου με πλήρως οργανωμένους ιατρικούς χώρους.

Η παρέμβασή μας δεν περιορίστηκε σε εκείνη τη στιγμή. Συνεχίστηκε με διαρκή επαφή με τον κ. Θωμαΐδη, πρόεδρο εταιρείας διαχείρισης ακινήτων, τόσο κατά τη φάση σχεδιασμού όσο και κατά την εξέλιξη των

εργασιών, για τη διαμόρφωση των χώρων. Άλλωστε, η διεκδίκηση για τη δημιουργία κυλικείου ξεκινά ήδη από το 2025, όταν αναδεικνύαμε σταθερά την ανάγκη ύπαρξής του στη σχολή.

Υπό τις τότε συνθήκες της κατάληψης, είχε προταθεί η χωροθέτηση σε διαφορετικό σημείο. Ωστόσο, η εξέλιξη της κατάστασης και οι πιέσεις που ασκήθηκαν οδήγησαν τελικά στην υλοποίηση του έργου στη σημερινή του μορφή. Γι' αυτό και ξεκαθαρίζουμε, πέρα από κάθε λαϊκισμό: η δημιουργία του κυλικείου αποτελεί έργο των Πρυτανικών Αρχών σε συνεργασία με άλλους φορείς, στο οποίο συμβάλαμε καθοριστικά τόσο στη διαβούλευση όσο και με τη συνεχή μας πίεση. Και φυσικά, πρόκειται για ένα έργο που οφείλουμε να βλέπουμε συνολικά, μαζί με τη δημιουργία των ιατρικών χώρων, που αποτελούν εξίσου κρίσιμη κατάκτηση.

1ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

Εσωτερικός χώρος και κομματικά γραφεία

Ως προς τον εσωτερικό χώρο, έχουμε μια πληθώρα προτάσεων για την ενίσχυση της λειτουργικότητας των χώρων και την προώθηση της κοινωνικοποίησης. Αρχικά, είμαστε κάθετοι σε μια παθογένεια του πανεπιστημίου την οποία κανείς δεν αντιμετωπίζει ευθέως. Οι φοιτητικές παρατάξεις (κομματικές νεολαίες ως επί το πλείστον) διατηρούν υπό καθεστώς εν ενεργεία κατάληψης μέχρι και σήμερα συνολικά 9 αίθουσες σε όλη την έκταση του κτηρίου του ΝΟΠΕ, χωρίς πράξη παραχώρησης από την διοίκηση. Πρόκειται για χώρους που χρησιμοποιούνται μόνο από τις παρατάξεις, χώρους κλειστούς στο κοινό, εντός των οποίων δεν έχει ούτε η διοίκηση επίβλεψη! Χαρακτηριστικό είναι, άλλωστε, ότι δεν διαθέτει κανείς κλειδί για τον χώρο, πλην των παραταξιακών, ενώ δεν υπάρχει προβλεπόμενη διαδικασία εκκένωσης σε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης.

Ημιώροφος

Βασική μας διεκδίκηση είναι η επανάκτησή τους από την διοίκηση και η αξιοποίηση για άλλες βασικές ανάγκες των φοιτητών. Ενδεικτικά, προτείνουμε οι αίθουσες στον πρώτο όροφο του παλαιού κτηρίου του ΝΟΠΕ, που βρίσκονται μετά τα πρώτα σκαλιά αριστερά και δεξιά μπαίνοντας από την είσοδο της Σόλωνος, να αξιοποιηθούν ως αναγνωστήρια. Αυτό θα είναι εφικτό ειδικά αν πέσει η μεσοτοιχία που τα χωρίζει μεταξύ τους και θα δημιουργήσει δύο πλήρως λειτουργικούς χώρους που θα τίθενται στη διάθεση των φοιτητών ακόμη και το Σάββατο, οπότε είναι ανοιχτή η Σχολή. Επιπλέον, στο ημι-υπόγειο του παλαιού κτηρίου στεγάζονται άλλα 3 δωμάτια τα οποία μπορούν να αξιοποιηθούν ως αίθουσες για τους ομίλους της Νομικής, που προσελκύουν πολύ κόσμο και εντείνουν την κοινωνικοποίηση, είτε ως κοινόχρηστοι χώροι των φοιτητών.

Υπόγειο

Άλλο σημαντικό ζήτημα είναι να αξιοποιηθεί ο εξωτερικός χώρος μεταξύ του υπόγειου όπου στεγάζονται οι παραταξιακές αίθουσες και η γραμματεία του νέου κτηρίου. Αυτό θεωρούμε μπορεί να συμβεί εφόσον πρώτα εκκενωθούν τα δωμάτια των παρατάξεων και με την έγκριση κονδυλίου εκ μέρους της διοίκησης για την ανάπλαση του χώρου, ως μια νέα εστία κοινωνικοποίησης. Μάλιστα, τα παρατημένα παρτέρια του χώρου μπορούν να φυτευτούν εκ νέου για να προσθέσει ζωντάνια σε αυτό το αναξιοποίητο ως τώρα μέρος.

2ΟΣ ΑΞΟΝΑΣ

Ανακαίνιση και βελτίωση των τουαλετών

Δεύτερη και σημαντική μας διεκδίκηση αποτελεί η ανακαίνιση και βελτίωση των τουαλετών. Προς το παρόν οι τουαλέτες μας δεν διαθέτουν καπάκι και δεν έχουν εσωτερική διάκριση με βάση το φύλο γεγονός που λειτουργεί αποτρεπτικά για οποιονδήποτε τις χρησιμοποιεί. Σημαντικό είναι, επίσης, να βαφτούν οι χώροι και να ληφθεί μέριμνα για την συντήρησή τους.

Ως ΑνεΦ έχουμε προτείνει ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπλασης για τις οδούς Σόλωνος και Σίνα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιώσιμη κινητικότητα γύρω από το κτίριο της ΝΟΠΕ, με δυνατότητα επέκτασης της παρέμβασης μέχρι την οδό Πανεπιστημίου.

◆ Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΑΥΤΩΝ ΒΑΣΙΖΕΤΑΙ ΣΕ:

- ▶ Θέματα **προσβασιμότητας** της σχολής που δημιουργούνται, καθώς είναι οι δύο πιο βασικοί δρόμοι, για την πρόσβαση των φοιτητών στην σχολή.
- ▶ **Αυξημένος κίνδυνος**, λόγω των ταχυτήτων που κυκλοφορούν τα αμάξια, ειδικά στην Σόλωνος, και

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ — ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΠΡΟΜΕΛΕΤΗΣ

Εξασφαλίσαμε την εκπόνηση προμελέτης από τον Αντιδήμαρχο του Δήμου Αθηναίων, κ. Γραμματικόγιαννη, και ήδη βρισκόμαστε σε επικοινωνία με τον νέο Αντιδήμαρχο Τεχνικών Έργων, κ. Χαλάφτη, για τη συνέχιση και υλοποίηση του έργου στη βάση της υφιστάμενης μελέτης.

| ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΔΟ ΣΙΝΑ

- ▶ **Διαπλάτυνση των πεζοδρομίων** στις υπάρχουσες θέσεις στάθμευσης (μικρός αντίκτυπος η απώλεια 20 περίπου θέσεων στάθμευσης επί πληρωμή στο συγκεκριμένο σημείο, και η απαγόρευση στάθμευσης δικύκλων).
- ▶ **Φύτευση μιας συστάδας δένδρων** επί της οδού.
- ▶ **Τοποθέτηση κυβόλιθων** στο οδόστρωμα προκειμένου τα αυτοκίνητα να μειώνουν την ταχύτητα επί της οδού.
- ▶ **Ενδεχόμενη προσθήκη παγκακίων.**

Η συγκεκριμένη πρόταση μπορεί να εφαρμοστεί στην ίδια οδό και στο ύψος της Ακαδημίας Αθηνών από όπου διέρχονται πολλοί φοιτητές για να μεταβούν στις στάσεις των ΜΜΜ επί της Πανεπιστημίου.

ΥΠΟΔΟΜΗ · 01

Βιβλιοθήκη: Αναβάθμιση & Ψηφιοποίηση

- ▶ **Άμεσα (2026–2027):** Επέκταση ωραρίου (Σάββατα για μεταπτυχιακά) · Αύξηση θέσεων μελέτης μέσω χώρων ΝΟΠΕ.
- ▶ **Μεσοπρόθεσμα (2027–2028):** Συνεργασία Τυπογραφείου ΕΚΠΑ για δωρεάν ή χαμηλού κόστους εκτύπωση ΑΚ, ΚΠολΔ, ΠΚ, ΚΔΔ · Open-access αποθετήριο πτυχιακών.

ΥΠΟΔΟΜΗ · 02

Κτήριο ΝΟΠΕ: Ανακαίνιση & Ενεργειακή Αναβάθμιση

- ▶ **Σύστημα ψύξης & θέρμανσης** σε όλες τις αίθουσες — αξιοπρεπείς συνθήκες διδασκαλίας.
- ▶ **Ενεργειακή αναβάθμιση:** φωτοβολταϊκά πανέλ, θερμομόνωση, ενεργειακά κουφώματα.
- ▶ **Αναβάθμιση** ηλεκτρολογικής & υδραυλικής εγκατάστασης.

- ▶ **Πλήρης ανακαίνιση WC:** καθαριότητα & ΑμεΑ προσβασιμότητα.

ΥΠΟΔΟΜΗ · 03

Λέσχη: Ανακαίνιση & Βελτίωση Σίτισης

- ▶ **Ανακαίνιση** και αναδιαμόρφωση χώρου.
- ▶ **Βελτίωση** ποιότητας & ποικιλίας σίτισης, αξιολόγηση παρόχου.

ΥΠΟΔΟΜΗ · 04

Γυμναστήριο & Εστίες

- ▶ **Γυμναστήριο:** Διεκδίκηση προνομιακής πρόσβασης φοιτητών Νομικής στις αθλητικές εγκαταστάσεις ΕΚΠΑ · Δημιουργία εσωτερικού χώρου άθλησης πλησίον της σχολής.
- ▶ **Εστίες:** Ενημέρωση φοιτητών για τη διαδικασία απόκτησης εστιακής δωρεάν θέσης · Πίεση για αύξηση διαθέσιμων θέσεων εστίας για φοιτητές Νομικής ΕΚΠΑ.

Απώτερος στόχος: οι παρεμβάσεις αυτές να αποτελέσουν το έναυσμα ώστε όλοι να περνάμε όλο και περισσότερο χρόνο στη σχολή. Μόνο μέσα από μια ζωντανή κοινότητα εντός του πανεπιστημίου κοινωνικοποιούμαστε, εξελισσόμαστε και διαμορφώνουμε την ταυτότητά μας.

ΘΕΣΜΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Τζάνος Ντεμιρτζής · Πλάτων Θωμαδάκης

Η Νομική Σχολή Αθηνών, η σχολή που διδάσκει το Δίκαιο, που σχηματίζει δικηγόρους, δικαστές και νομικούς επιστήμονες, παραμένει μέχρι σήμερα χωρίς καταστατικό λειτουργίας του φοιτητικού της συλλόγου. Αυτό δεν αποτελεί παράλειψη. Αποτελεί παθογένεια.

Πενήντα χρόνια κομματικών παρατάξεων επιβάλλουν τη στασιμότητα επί του θέματος, όχι λόγω έλλειψης προτάσεως, αλλά διότι το χάος εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα. Εμείς επιλέγουμε κι επιδιώκουμε την αλλαγή αυτών των δεδομένων.

ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

Οι συνέπειες της χρόνιας απουσίας

Η απουσία καταστατικού δεν είναι τυπικό κενό. Έχει πραγματικές συνέπειες στην καθημερινότητα του συλλόγου και στην εμπιστοσύνη των φοιτητών:

- ▶ **Έλλειψη θεσμικής κατοχύρωσης:** ο σύλλογος λειτουργεί χωρίς σταθερούς κανόνες σχετικά με τη λειτουργία του.
- ▶ **Αυθαιρεσία στη λήψη αποφάσεων:** χωρίς ρητές διαδικασίες, κυριαρχεί η κομματική αντί της φοιτητικής βούλησης.
- ▶ **Περιορισμένη διαφάνεια:** απουσία λογοδοσίας και δημοσιότητας αποφάσεων του Συλλόγου.
- ▶ **Αποφάσεις χωρίς δεσμευτικό χαρακτήρα** μένουν σε επίπεδο διακηρύξεων.
- ▶ **Απαξίωση του συλλόγου** στα μάτια των φοιτητών: χαμηλή συμμετοχή, δυσπιστία απέναντι στις συλλογικές διαδικασίες.

Οι κομματικές παρατάξεις ασκούν διαχρονικά «σαμποτάζ» σε κάθε πρότασή μας για καταστατικό, με την επίμονη και διαχρονική άρνησή τους να αποσκοπεί, προφανώς, στην ανεξέλεγκτη συνέχιση των αυθαιρεσιών τους εις βάρος των φοιτητών, προς ατομικό ή κομματικό τους συμφέρον. Παρόλα αυτά έχουμε ήδη καταβάλει δύο προσπάθειες τόσο το 2024 όσο και το 2025 για την συζήτηση και την εκκίνηση σύνταξης και ψήφισης καταστατικού οι οποίες απορρίφθηκαν και καταψηφίστηκαν από τις υπόλοιπες δυνάμεις του ΔΣ.

ΤΙ ΠΕΤΥΧΑΜΕ ΗΔΗ

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Το τετράδιο πρακτικών που αποτυπώνει τα πεπραγμένα των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου, όπου συζητώνται και λαμβάνονται οι αποφάσεις του φοιτητικού συλλόγου Νομικής, απουσίαζε από τον σύλλογό μας τόσα χρόνια και η κατοχύρωσή του πραγματοποιήθηκε εν μέσω αντιδράσεων και χυδαιολογιών από αντίπαλες παρατάξεις.

Εξασφαλίστηκε έτσι ένα από βήμα διαφάνειας και θεσμικής κανονικότητας, απόδειξη ότι η αλλαγή είναι εφικτή όταν υπάρχει βούληση.

ΑΞΟΝΑΣ · 01

Θέσπιση Σύγχρονου Καταστατικού

Επισημοποίηση της ισχύος του Φοιτητικού Συλλόγου ως θεσμικά συγκροτημένου οργάνου με ουσιαστικούς, ρητούς κανόνες και νόμιμες θεσμικές διαδικασίες. Συγκεκριμένα ρητή πρόβλεψη ψηφοφορίας με πάσο στις Γενικές Συνελεύσεις, προκειμένου να εξασφαλίζεται διαφανές έγκυρο αποτέλεσμα των διαδικασιών.

ΑΞΟΝΑΣ · 02

Δημοκρατική Αναθεώρηση και πρόταση για Απαρτία 1/2

Ζητούμε ως απαρτία για την αναθεώρηση του καταστατικού το 1/2 του αριθμού των ψηφισάντων στις εκάστοτε φοιτητικές εκλογές ώστε να πάψουν να επικρατούν οι οπισθοδρομικές μικροκομματικές πρακτικές. Προς την κατεύθυνση αυτή έχουμε ήδη έπειτα από δημόσια διαβούλευση προετοιμάσει ένα προσχέδιο προτεινόμενο προς ψήφιση.

ΑΞΟΝΑΣ · 03

Διαφάνεια & Λογοδοσία

Καθιέρωση σαφών και δημοσίων διαδικασιών λήψης αποφάσεων. Τα πρακτικά πρέπει να δημοσιεύονται, οι αποφάσεις να έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα και οι εκπρόσωποι να λογοδοτούν.

ΑΞΟΝΑΣ · 04

Θέσπιση συγκεκριμένου εκλογικού κανονισμού

ΑΞΟΝΑΣ · 05

Θεσμική αναγνώριση από Πρυτανεία & Κοσμητεία

Θεσμική αναγνώριση του συλλόγου από την πρυτανεία και την κοσμητεία και λόγος στη λήψη αποφάσεων των οργάνων του πανεπιστημίου.

ΑΞΟΝΑΣ · 06

Ανασυγκρότηση της ΕΦΕΕ

Μέσω της θεσμικής συγκρότησης του συλλόγου θα τεθεί ένα ουσιαστικό βήμα για την ανασυγκρότηση της ΕΦΕΕ, του πανελλήνιου οργάνου εκπροσώπησης των φοιτητών.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ

Ανεξάρτητος & Δημοκρατικός Σύλλογος

Το καταστατικό θα άρει τη συλλογική απογοήτευση γύρω από τον Σύλλογο, ενθαρρύνοντας τους φοιτητές να εκφράσουν την πραγματική τους βούληση με απόλυτη διαφάνεια, μέσω ενός ανεξάρτητου θεσμού.

ΘΩΡΑΚΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Ανδρέας Χριστόπουλος · Φαίδρα Καμπάνη · Βασίλης Αποστόλου

Το επαγγελματικό μέλλον των αποφοίτων της Νομικής είναι από τους πιο κρίσιμους άξονες της πρωτοβουλίας «Νομική 2030». Η μετάβαση από τις σπουδές στην άσκηση και από την άσκηση στην πλήρη επαγγελματική δράση παραμένει αδύναμη, ελλιπώς υποστηριγμένη και συχνά αδικαιολόγητα δύσκολη.

Δουλεύουμε σε δύο επίπεδα ταυτόχρονα: στο άμεσο, χτίζοντας γέφυρες ακαδημαϊκής κοινότητας με το ΔΣΑ και άλλους φορείς, και στο θεσμικό, πιέζοντας για νομοθετική κατοχύρωση της άσκησης και αναβάθμιση του πλαισίου προστασίας των ασκουμένων και νέων δικηγόρων.

— Α) ΤΙ ΠΕΤΥΧΑΜΕ — ΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ —

✓ 13 ΜΑΪΟΥ 2024 → 29 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2025

Μνημόνιο Συνεργασίας ΔΣΑ–Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Από τις Αρχές του περασμένου Μαΐου, πριν ακόμα εκλεγούμε ως εκπρόσωποι, συναντήσαμε τον Πρόεδρο ΔΣΑ κ. Δημήτριο Βερβεσό και διεξάγαμε εποικοδομητικό διάλογο για τη σύνδεση ΔΣΑ με Νομική Σχολή. Η πρόταση που καταθέσαμε στις 13 Μαΐου 2024 υλοποιήθηκε επίσημα στις 29 Ιανουαρίου 2025, σε επίσημη τελετή σύναψης μνημονίου παρουσία Κοσμήτορα κ. Χριστοδούλου, Πρύτανη ΕΚΠΑ κ. Σιάσου και Προέδρου ΔΣΑ κ. Βερβεσού.

Το Μνημόνιο περιλαμβάνει:

- ▶ **Σύνδεση βιβλιοθηκών:** φοιτητές Νομικής αποκτούν πρόσβαση σε εξελεγμένες βάσεις δεδομένων ΔΣΑ και στη βιβλιοθήκη του Συλλόγου
- ▶ **Οργανωμένη χρηματοδότηση** προγραμμάτων και διαγωνισμών Νομικής στο εξωτερικό — ιδίως εικονικές δίκες — από ΔΣΑ
- ▶ **Επιμορφωτικά σεμινάρια ΔΣΑ** σε φοιτητές: πρακτική εκμάθηση σύνταξης δικογράφων, σύνδεση θεωρίας και πράξης

✓ 16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2025

Συνάντηση με Νέο Πρόεδρο ΔΣΑ κ. Κουτσολάμπρο

Ο νέος Πρόεδρος δέχθηκε με χαρά τις θέσεις και τις προτάσεις μας και δεσμεύτηκε για:

- ▶ **Άμεση έναρξη workshops τον Μάρτιο:** 200 δηλώσεις συμμετοχής, ομάδες των τριών υπό επίβλεψη δικηγόρου, εξέταση νομικών ζητημάτων (οδική ευθύνη, μισθωτικές, εργατικές, εμπορικές υποθέσεις) με τελικές παρουσιάσεις ενώπιον δικηγόρων και καθηγητών
- ▶ **Επιβεβαίωση** ότι η περσινή χρηματοδότηση εικονικών δικών ανήλθε σε 5.400€ με εξαιρετικά αποτελέσματα

- ▶ **Δήλωση σαφούς στήριξης** για νομοθετική κατοχύρωση της άσκησης: δέσμευση συνεχούς πίεσης προς το Υπουργείο Δικαιοσύνης για το ζήτημα του μισθού

✓ 6 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2026 · ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΠΟΥ ΑΝΑΔΕΙΚΝΥΟΥΜΕ

Η Ολομέλεια ΕΑΝΔΑ στο Υπουργείο Δικαιοσύνης

Η Ολομέλεια των Ενώσεων Ασκουμένων και Νέων Δικηγόρων (ΕΑΝΔΑ) πραγματοποίησε συνάντηση με τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Δικαιοσύνης κ. Πέλοπα Λάσκο. Ως ΑΝΕΦ ενστερνιζόμαστε πλήρως και αναδεικνύουμε αυτή τη διεκδίκηση, καθώς αγγίζει άμεσα το επαγγελματικό μέλλον κάθε φοιτητή της Νομικής μας.

Στη συζήτηση τέθηκαν:

- ▶ Αναθεώρηση του Κώδικα Δικηγόρων
- ▶ Κατοχύρωση ελάχιστης αμοιβής για την άσκηση ίσης με τον κατώτατο μισθό
- ▶ Καθορισμός πλαισίου για το καθεστώς του «συνεργάτη-δικηγόρου»

Η συζήτηση κύλησε σε θετικό κλίμα, χωρίς σαφή δέσμευση από πλευράς Υπουργείου. Ο ΓΓ αποδέχτηκε την παρουσία εκπροσώπων ΕΑΝΔΑ στην ακρόαση φορέων κατά τη συζήτηση αναθεώρησης Κώδικα. Καταγράφηκαν φαινόμενα απλήρωτης άσκησης. Η διεκδίκηση συνεχίζεται.

Από κατηγορίες για «προνομιακές σχέσεις» στη σύναψη επίσημου Μνημονίου με το ΔΣΑ και εκπροσώπηση σε Επιτροπή αναθεώρησης του Κώδικα Δικηγόρων. Απαντάμε με ανοιχτή επικοινωνία, επίσημους φορείς και έμπρακτα αποτελέσματα για τη σχολή μας.

Τα αιτήματά μας για το επαγγελματικό μέλλον δεν είναι ευχολόγια — είναι τεκμηριωμένες προτάσεις που έχουμε καταθέσει σε ΔΣΑ, Υπουργείο Δικαιοσύνης και ΕΑΝΔΑ. Διαρθρώνονται σε τρεις άξονες: θεσμική κατοχύρωση της άσκησης, ακαδημαϊκή υποστήριξη και επαγγελματική διασύνδεση.

— B) ΤΙ ΘΕΛΟΥΜΕ — ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ —

1 Θεσμική Κατοχύρωση της Άσκησης

Το χρόνιο πρόβλημα της άσκησης παραμένει αδιευθέτητο. Ζητούμε:

- ▶ **Αμοιβή ίση με τον εθνικό κατώτατο μισθό:** από 650€ σε 950€ (εξαγγελία κυβέρνησης για 2027) · απλήρωτη άσκηση = ανεκτό φαινόμενο που πρέπει να εκλείψει
- ▶ **Πλήρη εργασιακά δικαιώματα στην άσκηση:** ασφάλιση, άδεια, προστασία από απλήρωτη απασχόληση
- ▶ **Μείωση διάρκειας άσκησης από 18 σε 12 μήνες:** επιτάχυνση ένταξης στην πλήρη επαγγελματική δραστηριότητα
- ▶ **Νομοθετική κατοχύρωση του καθεστώτος «συνεργάτη-δικηγόρου»:** σαφές πλαίσιο, όχι γκρίζες ζώνες εκμετάλλευσης

2 Ακαδημαϊκή Υποστήριξη & Συμβουλευτική

Το πανεπιστήμιο οφείλει να εξοπλίζει τους φοιτητές του για έναν κόσμο που αλλάζει ταχύτατα. Ζητούμε:

- ▶ **Καλύτερη ακαδημαϊκή συμβουλευτική υπηρεσία**, orientation για επαγγελματικές επιλογές, εξειδικεύσεις, μεταπτυχιακά
- ▶ **Ενίσχυση νομικών κλινικών** και πρακτικής εκπαίδευσης ώστε οι φοιτητές να εισέρχονται στην άσκηση προετοιμασμένοι για τις επαγγελματικές απαιτήσεις
- ▶ **Σεμινάρια σύνταξης δικογράφων**: μέσω ΔΣΑ και Μνημονίου, σύνδεση θεωρίας και πράξης ήδη από τα πανεπιστημιακά χρόνια

3 Επαγγελματική Διασύνδεση & Νέες Ευκαιρίες

- ▶ **Δημιουργία Γραφείου Διασύνδεσης Νομικής ΕΚΠΑ** ως επίσημης δομής που εκπροσωπεί τους φοιτητές στην αγορά εργασίας
- ▶ **Career Days Νομικής**: ετήσια εκδήλωση με δικηγορικά γραφεία, εταιρείες, δημόσιους φορείς, διεθνείς οργανισμούς
- ▶ **Εμβάθυνση σχέσεων με ΔΣΑ**: αξιοποίηση του Μνημονίου για περισσότερες ευκαιρίες πρακτικής, workshops, χρηματοδότησης
- ▶ **Δίκτυο αποφοίτων Νομικής ΕΚΠΑ** και mentoring από ενεργούς επαγγελματίες προς τους φοιτητές

Σύνοψη Αιτημάτων & Κατάσταση

Παραμένουμε παρόντες στη συζήτηση στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, στο ΔΣΑ, στην ΕΑΝΔΑ. Πιέζουμε ώστε να δοθεί επιτέλους λύση στο χρόνιο πρόβλημα της άσκησης. Απαντάμε σε κατηγορίες με έμπρακτα αποτελέσματα.

Αίτημα	Κατάσταση	Επόμενο Βήμα
Μνημόνιο ΔΣΑ–Νομικής	✓ Υλοποιήθηκε (Ιαν. 2025)	Εμβάθυνση & νέα προγράμματα
Workshops ΔΣΑ σε φοιτητές	✓ Ξεκίνησαν (200 άτομα)	Θεσμοθέτηση ετήσιας διεξαγωγής
Χρηματοδότηση εικονικών δικών	✓ 5.400€ (2024)	Αύξηση & επέκταση
Αμοιβή ασκουμένων → 950€	Σε διαπραγμάτευση	Πίεση μέσω ΕΑΝΔΑ & Υπουργείου
Πλήρη εργασιακά δικαιώματα	Εκκρεμεί	Αναθεώρηση Κώδικα Δικηγόρων
Μείωση άσκησης 18 → 12 μήνες	Εκκρεμεί	Αναθεώρηση Κώδικα Δικηγόρων
Καθεστώς «συνεργάτη-δικηγόρου»	Εκκρεμεί	Αναθεώρηση Κώδικα Δικηγόρων
Γραφείο Διασύνδεσης & Career Days	Εκκρεμεί	Πρόταση σε Κοσμητεία

ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ & ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Κωσταντίνος Μανωλάς

• 1. Ιδιωτικά Πανεπιστήμια

Η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων μέσω του νόμου 5094/2024 δεν αποτελεί μια απλή διοικητική ρύθμιση. Αποτελεί μια κατάφωρη παραβίαση της συνταγματικής διατύπωσης του άρθρου 16. Είναι δομική μεταβολή που θέτει σε άμεσο κίνδυνο τον δημόσιο χαρακτήρα της παιδείας και την ακαδημαϊκή ακεραιότητα των σπουδών μας.

Εκκινούμε από τη θεμελιώδη παραδοχή ότι η παιδεία αποτελεί αναφαίρετο δωρεάν δικαίωμα. Κάθε απόπειρα εμπορευματοποίησής της μας βρίσκει πλήρως αντίθετους. Η λύση για το δημόσιο πανεπιστήμιο δεν αναζητείται στους κανόνες της αγοράς, αλλά στην έμπρακτη στήριξη της Πολιτείας στις υπάρχουσες δομές.

Ακαδημαϊκή Ανεπάρκεια — Το Πρόβλημα της Νομικής Κατάρτισης στα ιδιωτικά πανεπιστήμια

Ειδικά για εμάς, ως φοιτητές Νομικής, η εναντίωσή μας βασίζεται πρωτίστως στην ποιοτική ανεπάρκεια των προγραμμάτων σπουδών που παρουσιάζονται. Η απουσία θεμελιωδών μαθημάτων (Συνταγματικό Δίκαιο, Δικονομίες) από τα προγράμματα ορισμένων ιδιωτικών παραρτημάτων δημιουργεί γνωστικά κενά που καθιστούν τον μελλοντικό νομικό ανεπαρκή στο επαγγελματικό πεδίο.

Η εισαγωγή ξένων θεσμών, όπως το αγγλοσαξονικό δίκαιο των καταπιστευμάτων (trusts), που δεν έχουν έρεισμα στην ελληνική έννομη τάξη αποδεικνύει ότι ο στόχος δεν είναι η ουσιαστική αριστεία, αλλά η παροχή τίτλου χωρίς αντίκρισμα στην εγχώρια νομική πραγματικότητα.

Η ποιότητα των νομικών σπουδών τελεί σε άμεση συνάφεια με την επιστημονική κατάρτιση, τον βαθμό δυσκολίας, τη σφαιρική εμπέδωση της νομικής επιστήμης και της αντίστοιχης έννομης τάξης, προκειμένου ο νέος νομικός να μπορεί να αντεπεξέλθει στις επαγγελματικές ανάγκες. Ωστόσο, τα στοιχεία θυσιάζονται στον βωμό της "εύκολης" λήψης, της εμπορευματοποίησης του πτυχίου.

Στοχευμένη Υποβάθμιση του Δημοσίου Πανεπιστημίου

ΑΞΟΝΑΣ · 01 Υποχρηματοδότηση

Η υποχρηματοδότηση και η υποστελέχωση των δημοσίων ιδρυμάτων δημιουργούν συνθήκες ώθησης προς την ιδιωτική πρωτοβουλία. Δεν είναι τυχαία εξέλιξη: είναι συστηματική απαξίωση που νομιμοποιεί την ιδιωτικοποίηση.

ΑΞΟΝΑΣ · 02 Μαρασμός Περιφερειακών Τμημάτων

Τα περιφερειακά τμήματα οδηγούνται σε μαρασμό λόγω χιλιάδων κενών θέσεων, αποστερώντας το δικαίωμα στη μόρφωση από μη προνομιούχες οικογένειες. Έτσι, επιδεινώνεται επίσης το εθνικό δημογραφικό πρόβλημα μέσω ερήμωσης της υπαίθρου.

Εξόφθαλμη Παραβίαση του Άρθρου 16 Συντάγματος

Από νομική σκοπιά, θεωρούμε ότι η ίδρυση μη κρατικών πανεπιστημίων συνιστά εξόφθαλμη παραβίαση του Άρθρου 16 του Συντάγματος, άποψη που συμμερίζονται πολλοί έγκριτοι καθηγητές της σχολής μας. Η υπερίσχυση οικονομικών συμφερόντων έναντι κατοχυρωμένων κοινωνικών δικαιωμάτων αποτελεί βαθιά προβληματική σύγκρουση που υπονομεύει τη δημοκρατική λειτουργία της παιδείας.

Το Άρθρο 16 Συντ. κατοχυρώνει ρητά ότι η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ΑΕΙ που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου: διάταξη σαφής, αδιαπραγμάτευτη και δεσμευτική.

Τι Πετύχαμε: Έμπρακτη Νομική Παρέμβαση

✓ ΗΔΗ ΠΕΤΥΧΑΜΕ

Ως ΑΝΕΦ δεν περιοριστήκαμε στη θεωρητική κριτική. Προχωρήσαμε σε έμπρακτη νομική παρέμβαση στην ακυρωτική δίκη που διεξήχθη κατόπιν πρωτοβουλίας καθηγητή της σχολής μας, με στόχο τον έλεγχο της συνταγματικότητας του Ν. 5094/2024. Η υπεράσπιση της σχολής μας και του δημόσιου πανεπιστημίου είναι ο μοναδικός τρόπος να διασφαλίσουμε ισότητα και ακαδημαϊκή αξιοπρέπεια.

Πολιτική Εξουσία & Ιδιωτικά Οικονομικά Συμφέροντα

Είναι ηθικά και θεσμικά προβληματικό να βλέπουμε πρόσωπα που κατείχαν καίριες θέσεις ευθύνης στο Υπουργείο Παιδείας -και συνέβαλαν άμεσα στη σύνταξη του νομοθετικού πλαισίου- να μεταπηδούν στην ηγεσία των νέων ιδιωτικών φορέων (χαρακτηριστική περίπτωση: ο πρύτανης του Keele University).

Αυτή η διαπλοκή πολιτικής εξουσίας και ιδιωτικών συμφερόντων θίγει ανεπανόρθωτα το κύρος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μετατρέποντας τη γνώση από δημόσιο αγαθό σε εμπόρευμα.

Οι ανησυχίες μας επιβεβαιώθηκαν με τον πλέον επίσημο τρόπο: η Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ), κατά τη διαδικασία ελέγχου και πιστοποίησης, προχώρησε στην απόρριψη 2 εκ των 3 προγραμμάτων σπουδών που κατατέθηκαν, επικαλούμενη σοβαρές και ουσιαστικές ελλείψεις.

Αυτό καταδεικνύει ότι η σπουδή για ίδρυση ιδιωτικών σχολών υπερτερεί της μέριμνας για επιστημονική εγκυρότητα. Το γεγονός ότι η πλειονότητα των προγραμμάτων απέτυχε να ικανοποιήσει ακόμα και τα ελάχιστα ακαδημαϊκά κριτήρια δικαιώνει τη στάση μας και εκθέτει ανεπανόρθωτα όσους παρουσίασαν τη μεταρρύθμιση ως «αναβάθμιση της παιδείας».

Στόχος μας η αδιαπραγμάτευτη υπεράσπιση του δημόσιου Πανεπιστημίου

Ο στόχος μας παραμένει σταθερός και αδιαπραγμάτευτος: η προάσπιση του δημόσιου πανεπιστημίου ως του μοναδικού πυλώνα κοινωνικής κινητικότητας και επιστημονικής προόδου. Δεσμευόμαστε:

- Να συνεχίσουμε τη δράση μας για πλήρη διασφάλιση της νομιμότητας
- Να επιδιώξουμε ακύρωση κάθε διάταξης που υπονομεύει αξιοκρατία και ποιότητα
- Να διεκδικούμε επαρκή χρηματοδότηση και στελέχωση του ΕΚΠΑ και κάθε δημόσιου ΑΕΙ
- Να υπερασπίζουμε το δικαίωμα στη μόρφωση ανεξάρτητα από οικονομική επιφάνεια

Όραμά μας είναι μια Νομική Σχολή σύγχρονη, επαρκώς χρηματοδοτούμενη και στελεχωμένη, που παρέχει υψηλού επιπέδου παιδεία σε όλους, διασφαλίζοντας παράλληλα το κύρος του νομικού λειτουργήματος απέναντι στην επιχειρηματική αυθαιρεσία.

• 2. Διαγραφές

Παράλληλα με το ζήτημα των ιδιωτικών πανεπιστημίων, η άλλη όψη του ίδιου προβλήματος είναι οι διαγραφές φοιτητών από δημόσια ΑΕΙ, μια εξίσου σοβαρή απειλή για την ισότητα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση. Οι διαγραφές λόγω υπέρβασης του ανώτατου αριθμού εξαμήνων πλήττουν δυσανάλογα φοιτητές από οικονομικά ευάλωτες οικογένειες, οι οποίοι αναγκάζονται να συνδυάζουν σπουδές και εργασία.

Η κατάργηση ή ριζική αναθεώρηση του θεσμού των διαγραφών, σε συνδυασμό με ουσιαστική ενίσχυση της φοιτητικής μέριμνας, αποτελεί αίτημα που διασφαλίζει το δικαίωμα ολοκλήρωσης των σπουδών για κάθε φοιτητή, ανεξάρτητα από την οικονομική του κατάσταση. Δεν μπορεί η δημόσια παιδεία να εξοβελίζει εκείνους που έχουν ανάγκη ακριβώς την προστασία της.

Τι έχουμε πετύχει

Ως ΑνεΦ έχουμε δηλώσει την αντίθεσή μας στο ισοπεδωτικό και άδικο μέτρο των διαγραφών, ένα μέτρο που, όπως έχουν σχολιάσει και οι καθηγητές της σχολής μας, καταπατά βασικές συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές όπως αυτή της ισότητας. Τη θέση μας αυτή έχουμε προβάλλει επανειλημμένα στο δημόσιο λόγο, όπως με τη παρέμβασή μας στο Κοινοβούλιο στις 28/07/2025, αλλά και σε τηλεοπτικά και όχι μόνο μέσα ενημέρωσης.

Βασικά σημεία της θέσης μας:

- Δεν νοείται να μη λαμβάνεται υπόψη ο βαθμός δυσκολίας της κάθε σχολής στον καθορισμό του προβλεπόμενου ορίου φοίτησης. Είναι αντίθετο στην κοινή λογική να χρειάζεται ο ίδιος χρόνος για να τελειώσεις την κάθε σχολή της Ελλάδας (στην Νομική Σχολή ο μέσος όρος ολοκλήρωσης των σπουδών είναι τα 6,5 χρόνια - ξεπερνά δηλαδή το $n+2$).
- Ακόμα δεν έχει δοθεί συγκεκριμένο περιεχόμενο στις έννοιες του ενεργού και του ανενεργού φοιτητή, πράγμα που έχει επισημάνει πολλές φορές και η σύνοδος των πρυτάνεων. Έτσι το μέτρο των διαγραφών αντίκειται στη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας εξισώνοντας τον φοιτητή που έχει να πατήσει στη σχολή 10 χρόνια με αυτόν που είχε ορισμένες ατυχίες ή καθυστερήσεις σε κάποιες εξεταστικές.
- Ελλείπει η σκοπιμότητα του μέτρου καθώς οι παροχές φοιτητικής μέριμνας σταματούν μετά από 6 χρόνια. Επομένως, τι ακριβώς εξυπηρετεί ένα μέτρο ισοπεδωτικό που στερεί -μεαξύ άλλων- από ορισμένους ενεργούς φοιτητές τη δυνατότητα απόκτησης πτυχίου;

Οι προτάσεις μας

- Να καθορίζεται το ανώτατο όριο φοίτησης από το συμβούλιο των καθηγητών της εκάστοτε σχολής, με το σύστημα του $n+n$, ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες του κάθε πανεπιστημιακού τμήματος.
- Να καθοριστούν με συγκεκριμένο περιεχόμενο οι όροι του ενεργού και ανενεργού φοιτητή.

ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Γιώργος Μαρκογιαννόπουλος

Τόσο καταγιγιστικές διαγράφονται οι εξελίξεις -και διολισθήσεις- στην θεσμική λειτουργία του «κράτους δικαίου», ώστε επηρεάζουν δραματικά την ποιότητα του πολιτικού διαλόγου και απασχολούν εντονότατα την φοιτητική-πανεπιστημιακή κοινότητα. Τέτοια κρίσιμα ζητήματα έφερε στο προσκήνιο της δημόσιας συζήτησης η πρωτοβουλία των Ανεξαρτήτων Φοιτητών (Ανε.Φ.), την οποίαν ιδρύσαμε το 2024 με σκοπό να αποτελέσει μία πολιτική όαση ορθολογισμού, ευαισθησίας και προτάσεων απέναντι στις φωνασκίες, τον λαϊκισμό και την τοξικότητα, που ως τότε υπήρξαν η νόρμα.

Έτσι, διοργανώσαμε την πρώτη μείζονα ακαδημαϊκή εκδήλωση στις 23/3/2025, κατά την οποίαν έγκριτοι συνταγματολόγοι, σχετικώς ερωτηθέντες, υπέδειξαν τη θεσμική στάση που το ελληνικό δημόσιο θα όφειλε να τηρήσει αναφορικά με τα θύματα της καταστροφής στο Μάτι. Επίστεψη αυτής μας της προσπάθειας υπήρξε, πράγματι, η παραίτηση του δημοσίου από τα ένδικα μέσα στις εφέσεις για το Μάτι και την Μάνδρα (Το Βήμα 8/4/25), και η πρωτοφανής παραγωγή ενός τόσο απτού πολιτικού αποτελέσματος.

«Μία πολιτική όαση ορθολογισμού, ευαισθησίας και προτάσεων απέναντι στις φωνασκίες, τον λαϊκισμό και την τοξικότητα.»

Οι Ανεξάρτητοι Φοιτητές, επίσης, υποστήριξαν με σύνεση και συνέπεια τα αιτήματα των Συγγενών στην υπόθεση του τραγικού δυστυχήματος των Τεμπών, ενώ παράλληλα όρθωσαν τείχος ενάντια σε κάθε επιχείρηση εκμετάλλευσης της κοινωνικής αναταραχής με σκοπό την πόλωση και τον πολιτικό κανιβαλισμό εντός του Φοιτητικού Συλλόγου. Για τη σωστή λειτουργία του τελευταίου, μάλιστα, καταθέσαμε κατ'επανάληψη, αλλά εις μάτην, αίτημα δημιουργίας καταστατικού, ώστε οι συζητήσεις και τα ψηφίσματα των Φοιτητών να λαμβάνουν χώρα εντός ενός φιλελεύθερου θεσμικού πλαισίου.

Προασπιζόμενοι τον ανοιχτό χαρακτήρα του Δημοσίου Πανεπιστημίου, αντισταθήκαμε σθεναρά στις απόπειρες κατάληψης της Νομικής Σχολής, ενώ υποστηρίξαμε έμπρακτα την επαναλειτουργία του Κυλικείου για τους φοιτητές. Παράλληλα, παρακολουθούμε στενά τις εγχώριες πολιτικές εξελίξεις και προβληματιζόμαστε από τις περιπτώσεις διασπάθισης δημοσίου χρήματος και νεποτισμού που βλέπουν το φως της δημοσιότητας, καθώς φαινόμενα αναξιοκρατίας, αδιαφάνειας αποθαρρύνουν πολλούς σημερινούς νέους από την παραμονή και δραστηριοποίησή τους εντός συνόρων.

«Η συνεννόηση, η ώσμωση ετερόκλητων εκ πρώτης όψεως πολιτικών τάσεων και η συνεργασία για χάρη του Πανεπιστημίου δεν είναι πολυτέλεια αλλά αναγκαιότητα.»

Σταθερά προσανατολισμένοι στην Ευρωπαϊκή πορεία της χώρας, έχουμε προτάξει τον ευρωπαϊκό τρόπο ζωής και εντός σχολής: η διαρκής μάχη κατά της αφισορύπανσης, η ανάπτυξη των δημόσιων χώρων, της Βιβλιοθήκης και η διανομή κωδίκων στους φοιτητές αποτελούν μερικές μόνο από τις παρεμβάσεις μας. Τέλος, πιστεύουμε ότι η συνεννόηση, η ώσμωση ετερόκλητων εκ πρώτης όψεως πολιτικών τάσεων και η συνεργασία για χάρη του Πανεπιστημίου δεν είναι πολυτέλεια αλλά αναγκαιότητα, και ελπίζουμε η επιτυχία του πολυσυλλεκτικού μας κινήματος να αποτελέσει σημείο αναφοράς για τα πολιτικά πράγματα ευρύτερα.

Νομική 2030

Στο ύψος των αναγκών και των ονείρων μας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ • Ιωάννα Μπαρμπούτη

Αν κάτι μάθαμε λοιπόν, τα 2 και χρόνια δράσης μας, είναι πως τελικά η αλλαγή δεν έρχεται από κάποιον, κάπου, κάποτε. Έρχεται όταν εσύ αποφασίζεις πως αυτό που έχεις μπροστά σου δεν είναι αρκετό, και πως θες να το βελτιώσεις, όχι απλά για τον εαυτό σου, αλλά για την κοινότητα στην οποία βρίσκεσαι, και στην περίπτωση μας, για την Νομική μας.

Το «Νομική 2030», αποτελεί την υποχρέωση μας προς τους συμφοιτητές μας, να δώσουμε συνέχεια και διάρκεια σε αυτό που κάνουμε αυτόν τον καιρό. Δεν αποτελέσαμε ποτέ απλώς την αντίδραση, αλλά τη λύση που απλά μέχρι στιγμής δεν είχε φανεί. Δε μιλήσαμε ποτέ απλώς αντιδραστικά, και αυτό αποτυπώνεται στις 10 παραπάνω θεματικές, όπου περιλαμβάνονται θέσεις, έργο, ιδέες, προτάσεις και ανάγκες όχι απλά των ΑνεΦ, αλλά όλης της φοιτητικής κοινότητας.

Μπορεί στα χαρτιά να φαίνονται 20+ παιδιά να συγγράφουν, αλλά στην πραγματικότητα υπάρχουν πολλοί περισσότεροι, υπάρχουν τα παιδιά που μας στηρίζουν σε κάθε μας δράση, που συνομιλούμε, που μας προτείνουν, ακόμα και πολλές φορές κρίνουν τον τρόπο που κάνουμε κάτι, τα παιδιά που στις δυο τελευταίες εκλογικές αναμετρήσεις έρχονται για να μας στηρίξουν. Στην πραγματικότητα υπάρχει ολόκληρη η Νομική από πίσω, και αυτή είναι η κινητήριος δύναμη για να συνεχίσουμε.

Γιατί στο τέλος, δεν είναι απλά μια καλύτερη σχολή που αφήνεις πίσω. Αλλά όλη αυτή η κοινότητα που δημιούργησες, και θα είσαι πάντα μέρος της.